5

Чырвоная Беларусь

Высокагатунковае насеньне—сацыялістычным палём

РАСЬЦЕ ВЯЛІКАЯ САЦЫЯЛІСТЫЧНАЯ ЛІТАРАТУРА

Адкрыцьце пленуму

Першы пашыраны пленум Арганізацыйнага камітэту Саюзу савецкіх пісьменьнікаў БССР адкрыўся 24-га лютага ў памяшканьні Польскага Дзяржаўнага Тэатру.

У залі—пісьменьнікі, работнікі мастацкага фронту, рабочыя-ўдарнікі, студэнты.

Пленум адкрывае старшыня Аргкамітэту тав. Клімковіч.

Спыняючыся на дасягненьнях сацыялістычнага будаўніцтва, на дасягненьнях першай пяцігодкі, на велізарнай гістарычнай важнасьці пастаноў ЦК УсеКП(б) і ЦК КП(б)Б, т. Клімковіч кажа:

„У выніку рэалізацыі пастаноў ЦК УсеКП(б) і ЦК КП(б)Б мы маем за гэты год ад часу пастаноў, пераход да савецкай улады, да актыўнага ўдзелу ў сацыялістычным будаўніцтве, надвышэньне творчай і палітычнай актыўнасьці пісьменьніцкіх мас Савецкай Беларусі і ўсяго Савецкага Саюзу. Гэты год быў годам вялізарнага росту нашых пісьменьнікаў. Аднак, задачы, якія пастаўлены перад намі надыходам другой пяцігодкі пабудовы бяскласавага грамадзтва, вымагаюць ад нас значна большага. У сьвятле гэтых задач зроблена вельмі мала, менш таго, што можна і патрэбна было зрабіць".

Спыняючыся на дасягненьнях і недахопах работы Арганізацыйнага камітэту, т. Клімковіч задачы пленуму вызначае так:

— Наш пленум, які сабраўся сёньня, падагульваючы пройдзенае, павінен стаць сапраўды новым этапам у сэнсе пастаноўкі творчых пытаньняў нашай савецкай літаратуры, указаць і вызначыць шлях для зьнішчэньня тых перашкод, якія стаялі перад намі і перашкаджалі нашаму далейшаму росту, г. зн.—зьнішчэньне рэштак групаўшчыны, якая яшчэ засталася ад раппаўскіх часоў у нашай арганізацыі.

— Наш пленум павінен зьнішчыць тое адставаньне, якое мы мелі дагэтуль у нашай рабоце. У гэтай рабоце мы павінны ўжываць сапраўды бальшавіцкую самакрытыку. Самакрытыка ў нас разгорнута надзвычайна слаба. Гэта адно з самых слабых месц ва ўсёй рабоце пісьменьніцкіх арганізацый. Мне здаецца, я выкажу думку ўсяго пленуму, калі скажу, што наш пленум будзе прыкладам у сэнсе разгортваньня бальшавіцкай пралетарскай самакрытыкі.

Далей т. Клімковіч падрабязна спыняецца на праявах клясавага ворага на літаратурным фронце, спыняецца на недастатковасьці барацьбы з гэтымі праявамі з боку нашай арганізацыі.

— На фронце літаратуры мы маем вылазкі клясавага ворага пад фальшыва-нацыянальным сьцягам у форме вялікадзяржаўнага шавінізму і контр-рэвалюцыйнага нацыянал-дэмакратызму. Мы павінны адзначыць, што на пройдзеным этапе наша арганізацыя праявіла гнілы лібэралізм, прытупленьне клясавай пільнасьці ў адносінах да вылазак клясавага ворага.

Наш пленум павінен зьвярнуць увагу ўсёй пісьменьніцкай грамадзкасьці на барацьбу з клясавым ворагам, яшчэ мацней згуртавацца вакол ажыцьцяўленьня ў літаратуры генэральнай лініі партыі.

З вялізарнай прывітальнай прамовай выступае адказны сакратар Аргкамітэту саюзу савецкіх пісьменьнікаў СССР т. Кірпоцін.

Пленум вітае т. Тарыч ад імя калектыву кіно-фабрыкі „Савецкая Беларусь":

— Дазвольце, таварышы, спадзявацца, што наша ўзаемная работа дапаможа стаць савецкай кінематаграфіі на трывалы моцны шлях.

Старшыня дае слова палітэмігранту, былому паслу польскага сойму т. Дварчаніну.

Прамоўца гаворыць пра жудаснае становішча ў Заходняй Беларусі, пра ўціск беларускай культуры польскім фашызмам, і пра вялізарны росквіт культуры, сацыялістычнай па зьместу і нацыянальнай па форме, тут, у Савецкай Беларусі.

— Канчаючы сваю прамову, я заклікаю пісьменьнікаў Савецкай Беларусі яшчэ больш асьвятляць жыцьцё і барацьбу працоўных мас Заходняй Беларусі,—гаворыць т. Дварчанін.

Сучаснае становішча беларускай савецкай літаратуры і задачы саюзу СПБ (даклад тав. Клімковіча)

Дакладчык надзвычайна шырока спыняецца на тых вялізарных дасягненьнях, што дасягнуты за першую пяцігодку ў галіне прамысловасьці, сельскай гаспадаркі, культуры і навукі, разам з гэтым прыводзіць лічбы і факты заняпаду капіталістычнай гаспадаркі, крызісу буржуазнае культуры.

Далей дакладчык пераходзіць да пытаньня пра ўдзел пісьменьнікаў Савецкай Беларусі ў вагромністай рабоце нашай партыі і пралетарыяту па завяршэньню фундаманту сацыялістычнай экономікі і перавыхаваньню мільёнаў мас працоўных, кажа пра тое, як нашы пісьменьнікі скарыстоўвалі магутную зброю савецкай літаратуры супроць клясавага ворага, які шалёна спрабаваў і спрабуе захаваць свае пазыцыі—пазыцыі эксплёататара, драпежніка.

Клясавае змаганьне ў беларускай літаратуры ў мінулым

Т. Клімковіч спыняецца на вылазках і праявах нацыянал-дэмакратызму ў беларускай літаратуры за апошнія гады, а менавіта на такіх рэчах, як „Камбайн" і „Пурпуровых ветразяў узьвівы"—Дубоўкі, „Лісты да сабакі" і іншыя кулацкія вершы Пушчы, п'еса „Францішак Скарына"—Грамыкі, „Здарэньні з камісарам"—Цішкі Гартнага, раман „Крывічы", „Падарожжа на новую зямлю" М. Зарэцкага, „Вецер з Усходу"—Дудара, „Случчына" Лужаніна. Уся гэта пісаніна абгрунтоўвалася тэарэтычнымі работамі нацдэмаўскіх „крытыкаў" Бабарэкі, Адамовіча, нацдэмаўскіх вучоных акадэмікаў: Ігнатоўскага, Гарэцкага, Ластоўскага. Падобныя тэарэтычныя абаснаваньні нацдэмаў былі і ў шэрагу папярэдніх работ Піотуховіча (нарысы пра беларускую літаратуру) і інш.

Ход разьвіцьця клясавай барацьбы пад кіраўніцтвам партыі даваў усё новыя і новыя перамогі пралетарыяту.

Партыя выкрыла і разграміла нацдэмаўскую арганізацыю, ачысьціла ўсе вучасткі, якія ў свой час былі захоплены нацдэмамі, паказала клясавую сутнасьць „адраджанізму", выкрыла фальсыфікатараў гісторыі. Партыя прыкавала ўвагу ўсёй пралетарскай грамадзкасьці да барацьбы з буржуазным нацыяналізмам ва ўсіх яго праяўленьнях.

(Працяг гл. на 3-ю стар. вокладкі).

Група пісьменьнікаў удзельнікаў пленуму Аргкамітэту С.С.П.Б. Зьлева направа сядзяць: т.т. Янка Купала, Якуб Колас, М. Чарот, Кірпоцін, Дунец. Стаяць: І. Харык, Александровіч, Бранштэйн.

Адказны сакратар Усесаюзнага Камітэту С.С.П. т. Кірпоцін.

Пролетары ўсіх краін, злучайцеся!

Чырвоная Беларусь

МАСТАЦКІ ІЛЮСТРАВАНЫ ДВУХТЫДНЁВІК
АДРАС МЕНСК, ГАЗЕЦНАЯ, 53
РЭДАКЦЫІ: Тэл. № 17 — 09
АДКАЗНЫ РЭДАКТАР М. ХВЕДАРОВІЧ
САКРАТАР Я. ШАРАХОЎСКІ
АФАРМЛЕНЬНЕ НУМАРУ А. ТЫЧЫНЫ

САКАВІК
№ 5 (77)
1933
ГОД ВЫДАНЬНЯ IV

IV СЭСІЯ ЦВК БССР

Ад 8-га па 14 лютага гэтага году ў памяшканьні Цэнтральнага дому Селяніна праводзіла сваю работу IV сэсія ЦВК БССР X скліканьня.

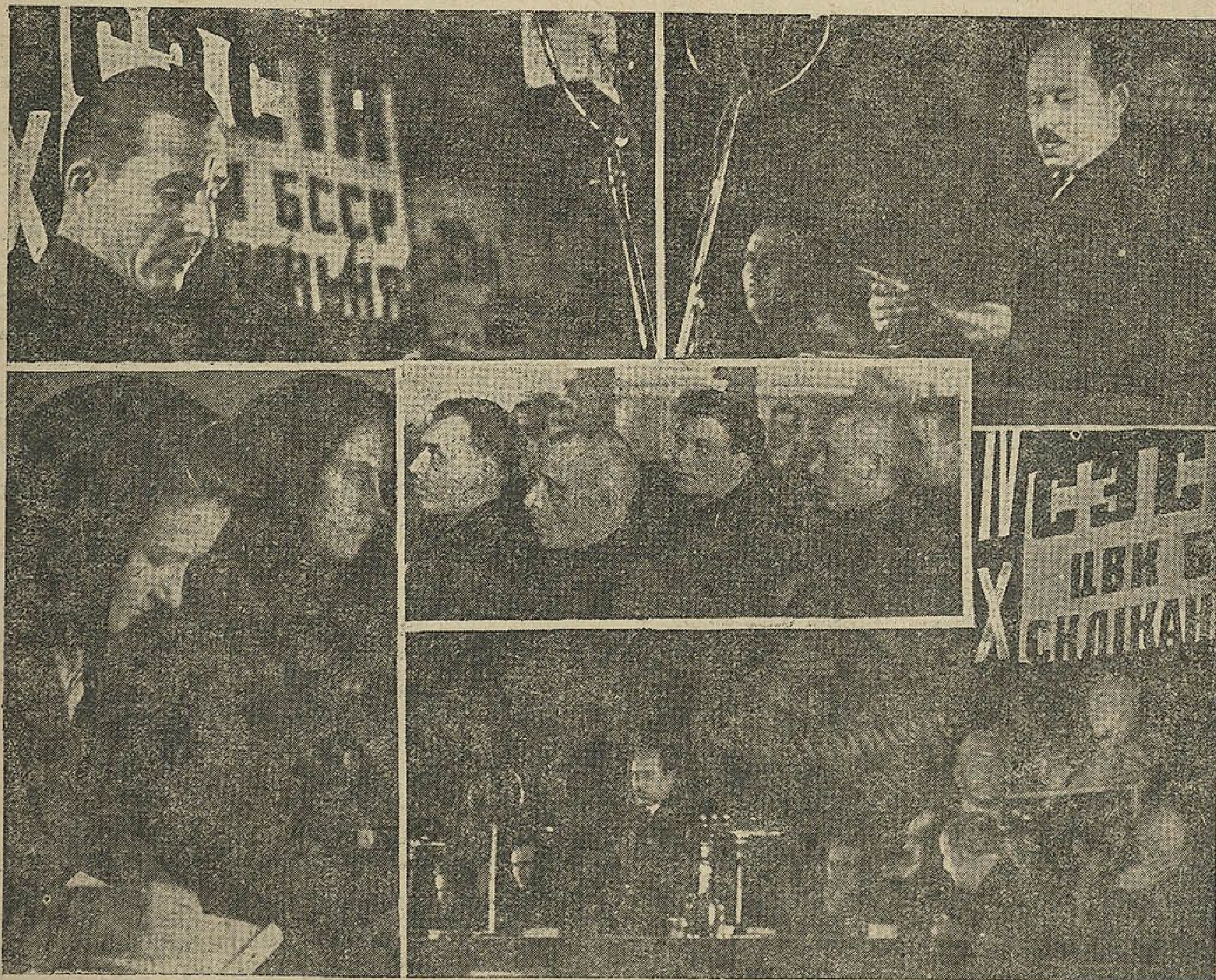
Адкрываючы сэсію старшыня ЦВК БССР тав. Чарвякоў у сваёй уступнай прамове, падрабязна спыніўся на вязізарных посьпехах гаспадарчага і культурнага будаўніцтва ў выніку выкананьня пяцігодкі ў чатыры гады, і ўказаў, што адным з галоўнейшых пытаньняў, якія Сэсія распрацуе— кантрольныя лічбы народна-гаспадарчага пляну на 1933 год.

„Наша задача,—адзначыў тав. Чарвякоў,—будзе заключацца ў тым, каб забясьпечыць поўнае выкананьне колькасных паказчыкаў народна-гаспадарчага пляну 1933 году“ і, што колькасныя паказчыкі мы зможам забясьпечыць толькі на падставе поўнага выкананьня ўсіх якасных паказчыкаў“.

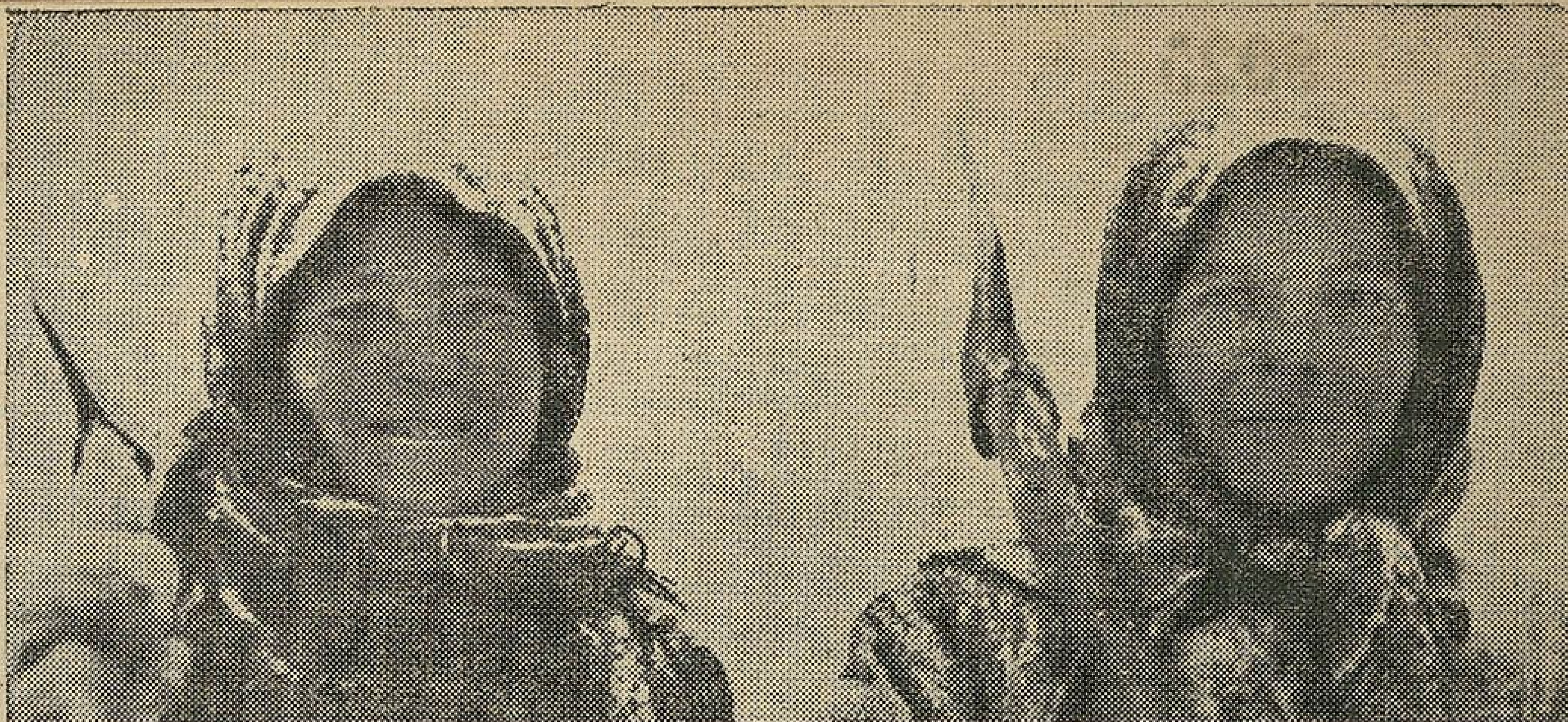
У парадку дня работы сэсіі стаялі таксама пытаньні дзяржбюджэту і пасеўных плянаў на 1933 год і мерапрыемстваў зьвязанных з падвышэньнем ураджайнасьці ў 1933 годзе.

Тав. Чарвякоў даў разгорнутую крытыку контррэволюцыйнай дзейнасьці рэштак нацыянал-дэмократаў, якія прыкрываюцца фальшыва-нацыянальным сьцягам. Тав. Чарвякоў указаў, што абвастрэньне клясавай барацьбы „патрабуе ад нас большай рэвалюцыйнай пільнасьці, патрабуе ад нас яшчэ большага бязьлітаснага змаганьня супроць клясава-варожых элемэнтаў, і гэта павінна зьявіцца адной з важнейшых умоў нашага пераможнага прасоўваньня ўперад“.

Сэсія шырока абмяркоўвала даклады: старшыні СНК БССР тав. М. Галадзеда „Аб кантрольных лічбах народна-гаспадарчага пляну на 1933 год“, наркомфіна БССР тав. Хацкевіча „Аб дзяржбюджэце БССР на 1933 год“ і даклад наркома саўгасаў БССР тав. Жолудава — „Пасеўныя пляны на 1933 год і практычныя мерапрыемствы па ўздыме ўраджайнасьці“.

Угары зьлева: старшыня СНК БССР тав. ГАЛАДЗЕД робіць даклад аб кантрольных лічбах народна-гаспадарчага пляну на 1933 г. Угары справа: старшыня ЦВК БССР тав. ЧАРВЯКОЎ адкрывае сэсію. Унізу зьлева: дэлегаткі сэсіі калгасьніца калгасу „Новае Жыцьцё“ Асіпавіцкага раёну тав. Лелява (зьлева) і работніца Добрускай папяровай ф-кі т. Буцькіна. У цэнтры: дэлегаты ў залі паседжаньня слухаюць даклад. Унізу: прэзыдыум сэсіі.

Калгасьніцы-лесасекі з Комі-Пермяцкага калгасу імя Буланава т.т. Папопа і Рудакова — лепшыя ўдарніцы лесанарыхтовак (Урал).

Міх. Гольберг

ХЭМЛІН

(НАВЭЛЯ)

1. ЗАВЯЗКА

Джон Хэмлін і таварыш Сяргеева вызначаліся нязломнасьцю характараў. Першы быў сварлівы, дакладны і чорныя тасемачкі, якімі былі зьвязаны кудлатыя вушы ягонай рускай шапкі, заўсёды ўпрыгожвалі верх акуратным банцікам. Другая шмат курыла і любіла моцныя выразы. Яны аніяк не маглі згаварыцца. Да таго-ж Сяргеева была прыслана на завод Аўтотрактарным Інстытутам і яшчэ атрымлівала з Маскоўскага інтэрнату лісты, якія нязьменна пачыналіся так: „Здарова, Жэнька"...

А першая зіма, якую праводзіў у СССР Хэмлін, распачынала шосты дзесятак на бягучым рахунку ягонай старасьці. У Дэтройце ў яго меўся дом і засталіся ўнукі—школьнікі.

Сонца сакавіковай раніцы сьвяціла шчыра і шчодра.

Яны стаялі ля вытокі канвэйера аўтамабільных корабаў.

Жоўты кругляк сонца ляжаў паміж непарушнымі гільзамі рольганга. Ён быў падобны на тую сьвежа-афарбаваную жоўтую пешку, якую павольна рухаюць па клетках клюбныя шашыстыя. Але ігра яшчэ не распачалася.

Рольганг ня кратаў тысячай сваіх жалезных гільзаў.

Канвэйер быў пусты.

Вузкі грабень канвэйера адцягваў зрок у белую нескончонасьць цэху. Вока коўзалася па іржавай клявіятуры рольганга, па бліскучых сьценах, па жалезных калёнах, якія мелі свае нумары і вызначалі роўныя кавалкі цэхавай тэрыторыі, па бэтонавай, закапанай вапнай падлозе, на якой там-сям стаялі варштаты і часткі станкоў. Чорная лінія канвэйеру ўразалася ў квадратовыя, сушыльныя камэры, гублялася, ізноў выраблялася на прастору і ізноў імкнівіла ў зіхаценьні вапны, як страла чыгункі, якая абмінула тунэль. Канечная станцыя—галоўны канвэйер. Калі прыедзе, кораб, яго паставяць па шасі.

— Каб 22 корабы кожны дзень! Фордаўскіх умоў не дамо.— Сяргеева наладжвае край папяроснай пушкі. — Не, не дамо Фордаўскіх умоў, — паўтарае яна, вывуджваючы двумя пальцамі папяросу.

Сяргеева не адважаецца загаманіць па-ангельску,—у інстытуце худзенькая выкладчыца папраўляла на кожным слове.

Побач інжынэр Капелевіч пагладжвае пухлым пальчыкам падбародак. Ён перакладзе. Капелевічу прыемна гутарыць па-ангельску і насіць штаны „гольф". Гэты кароценькі паўсюдны чалавек даволі адвастрыўся ў мове за час замежнай камандыроўкі.

— Удаўбіце яму—дваццаць два корабы кожны дзень. Інакш плян правалім.—Сяргеева трымае ў зубах папяросу. Ад агоньчыку запалкі, прыкрытага далоньню, слаба ружавеюць пальцы.

Джон Хэмлін глядзіць на дымячыя вусны дзяўчыны, у якой белыя дзіцячыя валасы запхнуты пад скураны шлём, але адна кволая пасма зьвісае ўдоўж віска.

Залатыя акуляры вельмі ёмка сядзяць на тоўстым носе спэцыяліста па мэталёвых корабах, які праслужыў у Форда ў Рывер-Ружы дваццаць пяць год. Ён — фін. Ён—упарты. Ён можа быць бацькам гэтай рускай дзяўчыны. Але Хэмлін стаіць паважна.

Чырвоная шыя старыка спаласаваная зморшчыкамі, нярухома.

Капелевіч рассыпаў лагодныя ўхмылкі. Стары фін не ўхмыляўся. Засіпеў сьцёртым голасам. Загаварыў пра парадак. Ці-ж ня хоча Джон Хэмлін завесьці ў цэху парадак? Дайце яму час расставіць людзей па канвэйеру, кожнаму растлумачыць, што трэба рабіць. Дайце, па-другое, інструмант...

— Ну, і шкодны-ж стары!

Дзяўчына шпарка пайшла не разьвітаўшыся.

Кантам скуранога пальта, яна дакранадася нізкага рольганга.

Цэх сьветлы і вялізны. Плян. Трое хлопцаў грэецца ў сушыльнай камеры. Плян!

Сьпіртавы пах фарбы сьпіральна ўзьнімаецца да шклянога даху. Плян!

Скураное пальто дзяўчыны бліснула ў канцы лініі, дзе канвэйер корабаў пад простым кутом заварчваўся да галоўнай зборкі.

Аксамітная рабочая сьвітка Джона Хэмліна была старанна вычышчана і зіхацела. Ён ссунуў сваю рускую шапку на патыліцу, сьцягнуў акуляры з пераносься. У тоўстых пальцах з вялікімі белымі квадратамі ногцяў асьляпляльна бліснула сонца. Выцягнуў з кішэні хустачку, працёр шкельцы і хітранька хмурачыся паглядзеў на Капелевіча.

— Тваса тва Куусова,—сказаў ён раптам па-фінску—

Хо-хо!

2. ГАЗЭТА

Ганьбу лютага змыем перамогамі ў сакавіку.

Гасразьлік—аснова перамогі. Б'ем трывогу. Рады ўдарнікаў растуць.

Забясьпечым рэгулярны выпуск корабаў. Да канца сакавіка на галоўны канвэйер павінны быць дастаўлены 400 корабаў. Начальнік цэху тав. Сяргеева гарантуе выкананьне пляну.

Тыя, што працуюць па афарбоўцы корабаў брыгады Лорына і Кожына, перайшлі на гаспадарчы разьлік, абвясьцілі сябе ўдарнікамі і сяруць на сябе абавязкі — выпушчаць па

дваццаць два корабы штодзённа. Трэба адзначыць пасыўныя адносіны замежнага спэцыяліста Хэмліна.

Тоненькі цурочак алею падае на чорную мясістую далонь. Ануча расьцірае алей і пырскае на бялеючыя пальцы. Шэры газэтны аркуш корчыцца ў руцэ

Шорах аркушаў плыве на заводзе.

З заводзкай канфэрэнцыі... Выклікаем ліцейшчыкаў. Пра начную зьмену забылі. Самадурства Буслаева. Рабочы суд над фордаўскімі забойцамі. Нью-Ёрк, 28 сакавіка. У Дэтройце адбыўся грамадзкі рабочы суд над вінавайцамі забойства рабочых ля фордаўскага заводу. На судзе прысутнічала пяць тысяч рабочых. Сход прайшоў з вялікім уздымам...

... Шэрыя аркушы з вялікімі сьцёртымі літарамі. Мурашкі, кропкі, колцы, лінеячкі. Пальцы каструбаватыя, чырвонаватыя, капцюрастыя, абкручаныя марлявай анучкай, у алеі, падрапаныя—тысячы пальцаў трымаюць аркушы.

Трашчыць драўляная падпорка ў сталоўцы ад напору целаў. Балагураць—перасьмейваюцца лыжкі.

Шугаюць падносы.

Міска стравы прыціскае кант газэты да тлустай кляёнкі.

Абед.

3. ГУТАРКА ПА ТЭЛЕФОНУ

— Што вы там, аглухлі? Сорак сем. Сем, сем. Алё. Таварыша Луцкага. Хто? Сяргеева, з корабавага. Не, не, не аб картках рэч. Хацела параіцца, што да Хэмліна. Ну, але, гэтага, акулярыстага, з сьнежаньскай партыяй прыбыў. Ня ведае нашых умоў, патрабуе каб усё, як у Форда. Дай яму інструмант, дай яму поўны камплект рабсілы, дай яму аўтамабіль, чорта, д'ябла,—на кані ехаць ня можа!

— Я ня нэрвуюся, я павядамляю вас. Чым толькі наша замежнае Бюро займаецца?

— Пэнсію атрымліваць? Дык як-жа ўсё такі? Ды яж не магу займацца індывідуальным перавыхаваньнем, кожнага чужаземца! Я за плян адказваю, аджа-ж самі грэць будзеце на бюро...

— А калі па лініі заводакіраўніцтва націснуць? Ня выйдзе? Значыцца індывідуальны падыход? Эх, таварыш Луцкі з якога гэта часу ў лібэралы запісаліся?..

4. РЭСТАРАН

Корабы для грузавых аўтамабіляў рабілі на другім паверсе шклянога корпусу заводу—гіганта.

Корпус пабудавалі ў трэці рашаючы.

Ён раскінуўся на заводзкай пляцоўцы паклаўшы бэтонавае тулава проста ў сьнег. Часта парывіста ўздыхаў кампрэсар. Вартавыя з вінтоўкамі пыталі пропуску. Праз расчыненыя дзьверы відаць былі вялізныя прасторы, кітайкавыя воблакі лёзунгаў віселі пад шкляным скляпеньнем. На брудным сьнезе дымілася шэрая стружка.

Завод быў жывы.

Цяжкія Мэрседэсы *), наладаваныя ліцьцём і пакоўкамі, праяжджалі пад галярэяй, перакінутай між корабным і галоўнай зборнай. Прамёрзлыя гурбякі былі ацярушаны вугольнай трасянкай. Сіняя цень галярэі ляжала на гурбяках.

А далей ступеньковай пірамідай стаяла цёплацэнтраль. Пералівалася агнямі, шыпела і аддувалася парай.

Адчыненая падстанцыя ўзьнімала побач свае занесеныя сьнегам сталёвыя мачты. У маўчаньні тысяч вольтавага напружаньня зіхацела чырвонае вочка апарату.

Корабны быў уключаны круглыя суткі.

Яшчэ далей, за лініяй чыгункі, адбегшы ад заводзкіх агнёў нагэтулькі, што яны ўжо пачыналі дрыжэць у марозным зьмярканьні, — закапаліся ў сьнезе катэджы амэрыканскага пасёлку.

У цэнтры пасёлку быў рэстаран, поўны красак, агнёў і мяккага шораху фарфара.

Джон Хэмлін, усклаўшы ніштаваты гарнітур цынаманавага сукна, праседжваў гэтыя сакавіковыя вечары за столікам, пакрытым накрахмаленым падзежнікам (махры яго казыталі калені) перад кубкам піва.

Чырванаваты цяжкі яго твар быў зрушаны з пункту заспакоенасьці.

Прыгладжаныя валоскі блішчэлі. Ён глядзеў на ўваходныя дзьверы распазнаваў калегу, цягнуў за рукавы да свайго століка і сіпеў. Якая недаверлівасьць. Якая недаверлівасьць! Калега, вы знаеце Рывер Руж, вы знаеце Джона Хэмліна!

Дваццаць пяць год і ніводнае заўвагі! О, у Дырборне лічыліся з Джонам Хэмлінам. Нават у дні крызісу офіс не адважыўся даць яму разьлік. Хо-хо! паглядзіце на гэтыя рукі! У сьвеце няма лепшага спэцыялістага па аўтамабільных корабах. О, недарэчная дзяўчына, о, недарэчны скураны шлём!..

У рэстаране было людна. Белыя фіцыянты прасоўваліся ў сымэтрыі столікаў хутка і бясшумна.

Пазьвяквала старыннае, экспрапрыяванае рэвалюцыяй срэбра.

Па дыванавай дарожцы штабнаваў Капелевіч, маленькі, сьмяхотлівы, а побач з ім плыла пульхная целам яго жонка. Нітка караляў узьнімался і апушчалася на яе грудзёх. Жанчына рухалася паволына, папяшаючыся шолахам сваёй доўгай сукенкі, мігценьнем агню і фіалетавымі тонкімі дымкамі цыгарак.

— Ах, містэр Хэмлін, — томна казала жанчына.

Ён падскакваў і ўдыхаў водыр цёплых пальцаў і ляк ваных ногцяў.

Капелевічы заказвалі зразы і гарбату з цытрынай. Жанчына спазірала натоўп, павярнуўшы завітую галаву,—круглыя зрэнкі яе адлюстроўвалі зайздросны непакой.

— „Вы чужаземны спэцыяліст, містэр Хэмлін, вас нашы шг'рмы і кампані не датычацца. Вы прыехалі працаваць, а не агітаваць".—Капелевіч гаварыў супакойваючы, лагодзячы.

— „Ваша маладая начальніца вельмі экспансыўная, містэр Хэмлін, але вас гэта зноў-такі не датычыцца".

Гэты маленькі інжынэр быў да зьдзіўленьня лёгічны. Яму, добрапрыстойнаму служаку здавалася ў гэтую хвіліну, што ён сапраўды можа забыць сонечныя зайчыкі на падлозе густога цэху, сьпіртовы пах фарбы і недарэчны скураны шлем, узьдзябураны на дзяцінную белую галаву.

5. ІЗНОЎ ГАЗЭТА

Канвэйер пушчаны. Раўняцца па брыгадзе Лісінай. Вопыт лепшых. У хвалях безадказнасьці. Дзе вэтнагляд? Скарыстайце для пяцігодкі мой дваццаці-пяцігадовы вопыт. Артыкул замежнага спэцыяліста Джона Хэмліна. 1 сьнежня я быў прыняты на працу ў аддзел мэталёвых корабаў для грузавікоў. 10-га я здаў спэцыфікацыю мэханізмаў патрэбных для аддзела і 15-га спэцыфікацыю ручных інструмантаў, а таксама драўляныя мадэлі ручных малаткоў і ручнога блёку, якія спатрэбяцца пры рабоце. У сучасны момант мы маем канец сакавіка, а працуем бяз блёку і бяз інструмантаў, маючы толькі ўласныя ручныя інструманты. Я неаднакроць зазначаў начальніку цэху тав. Сяргеевай, што пры такіх умовах выконваць плян і даць добрую якасьць прадукцыі немагчыма. Але на гэта не зьвярнулі ўвагі. Вы павінны ведаць, што вы ніколі не рабілі ў Расіі корабаў і павінны навучыць рабочых добра выконваць гэтую работу.

Я не хачу гаспадарнічаць. У мяне дваццаці-пяцігадовы вытворчы стаж па мэталёвых корабах, я выдатна знаю гэтую работу. Я прыехаў у Расію для таго, каб дапамагчы будаваць пяцігодку.

... Шэрыя аркушы з вялікімі пацёртымі л тарамі. Мурашкі, кропкі, колцы, лінеячкі. Пальцы — каструбаватыя, абвязаныя марлевай анучкай, у алеі, адзертыя—тысячы пальцаў трымаюць аркушы.

6. КАТАСТРОФА

У тую раніцу, калі Джон Хэмлін нечакана стаў рабкорам, на гільзах рольганга стаялі зялёныя корабы. Хлопцы і дзяўчаты, засунуўшы палову тулава ў расчыненыя кабінкі, арудвалі малаткамі і дрэлямі.

Доўгая чарга аўтамабільных кадлубаў. Здавалася, нібы казачная брытва адцяла колы і крыльлі цэлага атраду грузавікоў. Але гэта было нараджэньнем рэчы, а не яе калецтва.

Канвэйер пасоўваў корабы наперад, да злучальнай галерэі, а адтуль да галоўнай зборкі.

Там, прадчуваючы блізкае нараджэньне аўтамабіля, раскачваліся ў паветры на вяроўках абаранкі аўтамабільных шын.

Хэмлін пабачыў Сяргееву. Белая пасмачка прыліпала да яе запацелага ілбу Дзьве кроплі агню плавалі ў чорных зрэнках. Яна была вясёлая.

— Альлё! Як вам падабаецца работа нашых ударнікаў, містэр Хэмлін.

Дзяўчына была шчасьлівая. Ёй хацелася падурэць. Стары ні слова не разумеў па руску.

Джон Хэмлін узяўся за цьмянную ручку кабіны. Націснуў. Ручка не паддалася. Дзяўчына перастала ўсьміхацца.

Пачырванеўшы, стары падышоў да наступнай кабіны.

Цьмяная халодная ручка была нярухомая. Зьненацку падхапіўшы рукавом, ён пацягнуў ручку ўверх.

Ручкі кабін паварочваліся не ўніз, а ў гару.

Дзяўчыну і старога абступілі рабочыя.

Аднекуль вынырнуў Капелевіч.

*) Грузавыя аўто.

—„Для першага разу сойдзе“. Лагодзячая ўхмылачка падсалоджвала агруту гэтых слоў.

Сяргеева пабачыла маленькага інжынэра лобач з Хэмлiным i раптам уся ўздрыгнулася ад ненавісьці.

— „Піянэры засьмяюць гэткую работу,—прамовіла яна холадна і хрыпла.

Кроплі агню ў зрэнках пакрыліся сьвінцовым налётам.

7. ХЭМЛІН ВЯРТАЕЦЦА ЗАНАДТА ПОЗНА

У паўзмроку пустой шафы складачка да складачкі віселі ніштаватыя штаны. Драўляная ключыца вешалкі прашчупвалася скрозь ніштаваны пінжак.

У квадратным пакоіку, апроч шафы, стаяў доўгі чамадан кракадылявай скуры, ангельскі ложак з шышачкамі, крэсла з перакінутым на спінцы махровым ручніком. На падаконьніку футляр ад акуляраў, зубная шчотка ў касьцяным футляры, прылады для галеньня і нікелевая мыльніца.

У сем гадзін вечара пакой рэчаў быў патрывожаны.

— „Ток-ток-ток, — чыесьці сагнутыя пальцы разьмерана стучэлі ў дзьверы.

— Містэр Хэмлін?

Парушынка села на складачку штаноў. Нікелевая мыльніца злавіла электрычны прамень вулічнага ліхтара.

— Містэр Хэмлін?

Ангельскі ложак настарожыўся ўсімі сваімі чатырма шышачкамі. Электрычны прамень споўз з падваконьніка. Паморшчаная скура чамадана засрабрылася. Белыя чатырох-кутовыя наклейкі зіхацелі на яго доўгім тулаве.—„Ду-дуу,—прапяяў за вакном аўтамабільны ражок і расахатая цень імкліва хіснула пакой налева.

Падалі сэкунды, стукаючы ў мільёнах камізэлечных кішэняў, на мільёнах рук, на бязьлічным мностве сьцен. За вакном быў ліхтар, чорная сакавіковая дарога. Прытульныя агні дамоў ляжалі ў сіняватай імгле вечара, а яшчэ далей агні дрыжэлі.

У маўчаньні квадратовага пакою суха татакнула батарэя паравога атапленьня. Гарачы струмень паветра крануўся фарбаваных ножак табурэткі.

За дзьвярыма загрымела. Шчоўкнуў замок, палымнуў сьвет і чалавек у махнатай шапцы асьвятліўся на парозе. Залатыя акуляры моцна сядзелі на тоўстым носе. Чалавек павольна разьдзяваўся. Яго вялікае цела рухалася лёгка ў пакоі, чамадан саступаў яму з дарогі, нікелевая мыльніца радасна зіхацела насустрач.

Хутка каля гадзіны ўначы, містэр Хэмлін, захапіўшы ручнік і мыльніцу, накіраваўся ў ванны пакой.

8. І ЯШЧЭ РАЗ ГАЗЭТА

Даць шэсьцьсот машын у красавіку. Апэратыўная з цэхаў. Зламаць апартуністычнае супраціўленьне. Працаваць бяз браку. Цэх корабаў выканаў план па колькасных паказчыках, але дапусьціў брак (няспраўнасьць ручак кабіны). Дзякуючы ўмяшаньню чужаземнага спэцыяліста Хэмліна, дэфэкт быў выпраўлены на працягу ўчорашняга дню...

9. РАЗЬВЯЗКА

Ён пасьпешна крочыць удоўж рольганга, расчыняе дзьверы кабін і абмацвае шурпатыя сядзеньні.

Сядзеньні пругкія.

Тоўстыя пальцы цікаўныя і недаверлівыя.

Яны сьлізгаюць па халоднай роўнядзі шкла, стукаюць па цяжкім ліцьцю бэнзыннага баку.

У канцы злучальнай галерэі парыўчата задыхаў матор. У паветры, напоеным сьпіртовым пахам фарбы, застучала шалёная скарагаворка чатырохтактнага рухавіка. Прабавалі з канвэйера аўтамабіль.

Хэмлін падыходзіць да канца галерэі і так захоплены, што не заўважае як разьвязалася завязка на ягонай рускай шапцы і махнатыя вушы баўтаюцца па дзіцячаму сьмешна.

Харкаў. Магазын ХЦРК № 36 па вул. Сьвярдлова, які абслугоўваецца выключна жанчынамі.

Сталінград. Пры чырвоным кутку дома колгасьніка арганізаваны курсы ліквідацыі няпісьменнасьці. На зд. калгасьніцы на занятках па матэматыцы.

Вызначэньне чыстаты насеньня лубіну на цэнтральна-насеннай станцыі БССР у Менску.

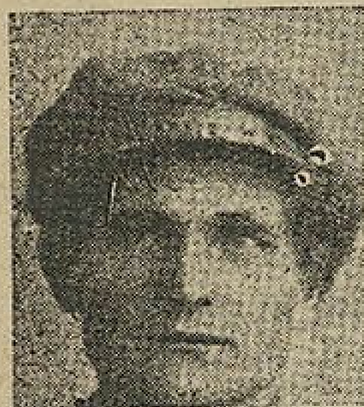
Сымон Баранавых, Цішка Гартны, Мікола Хведаровіч

СЛУЦКІЯ ЎЗОРЫ

Поле „Карла Маркса"—шырокае, прасторнае. Глянеш і вокам не акінеш яго. І не таму, што ўзгоркі мяшаць будуць чалавечаму воку—не. Таму, што роўнае яно, як украінская стэп, як ціхае мора.

— 430 гэктараў.

Ёсьць на чым паказаць калгасьнікам, карла-марксаўцам сваю сілу, свой спрыт, мець-бы толькі ахвоту.

т. Сянюк Міхась

Стараваты калгас „Карла Маркса". У 1920 г.—арганізавалі чатыры былыя батракі пана Федаркевіча калектыўнае жыцьцё. Але ня было практыкі, ня было сілы з першых гадоў. Дык і ня дзіва, што пяражыў калгас шмат перашкод.

Так і жылі першыя калгасьнікі. А потым, як кажуць самі калгасьнікі—акрыялі. Самі сабой дапялі да думкі, што так далей ня можа быць. Жыцьцёвая матэматыка давяла, як кажуць яны. А тут пачаўся якраз масавы сялянскі рух у калгасы. Партыя і савецкая ўлада зьвярнулі на нас вялікую ўвагу. Як-жа, мы-ж старыя калгасьнікі, прыклад трэба, каб з нас бралі.

Калгаснае жыцьцё стала больш жвавейшае, пачалося калгаснае будаўніцтва па ўсіх вёсках. Вёска Сухоўчыцы арганізавала свой калгас перш з 14 гаспадарак і прапанову ўнесла „Карлу Марксу".

— Давайце разам зьяднаемся.

— Нашы палі мяжуюцца.

— У вас ёсьць практыка, а ў нас—больш рабочай сілы.

т. Брусёк Вольга

І два калгасы—стары з маладым—падпісалі згоду на агульную працу.

Зьніклі межы з быльняком у Сухоўчыцах. Пайшлі гуляць па полі эмтээсаўскія трактары (сваіх трактароў, хоць і вялікі калгас, а яшчэ ня мае). Работа пайшла дружным узмахам. Калгас за апошнія два-тры гады ня тое, што замацаваўся, а вырас у значную, прыкладную на раёне, сілу.

А прыклад „Карла Маркса"—вось ён:

Тысяча дзевяцьсот трыццаць другі год—баявы год калгасу. Загатоўкі выкананы да першага сьнежня. Калгас здаў дзяржаве ня згодна заданьня: жыта па заданьні было 23 тоны, а здалі—26; мяса было па заданьні 90 *цнт*, а здалі—101,5 *цнт*; бульбы было 43 тоны, а здалі—44 тоны і г. д.

Што-ж дасталася калгасьнікам за сваю працу? Возьмем некаторых з іх, сумленных ударнікаў і мы пабачым. Вось адзін з іх—Дзям'ян Дудар. Ён быў раней паехаў у Амэрыку шукаць працы, але не знайшоў яе—назад вярнуўся. Калі вы будзеце гаварыць з тав. Дзям'янам, ён мала вам будзе адказваць. Твар яго будзе насупісты, сур'ёзны. Вочы будуць апушчаны долу. У рысах яго твару будзе адно: „Ня ўсёроўна вам колькі я зарабіў. Зарабіў, ну і добра".

Але вы пераводзіце сваю гаворку на другую тэму. Вы пытаеце ў тав. Дзям'яна, як ён жыў, калі быў у Амэрыцы. Вочы тады ўзьніме на вас тав. Дудар, ды з нейкім схаваным дакорам адкажа (бо ня трэба пытаць у яго пра Амэрыку):

— Жыў... толькі-ж што жыў. Каб ня прыехаў да дому, мо' і ня жыў-бы. О-то-о.

— А хіба-ж дрэнна ў Амэрыцы?—перакорам пастаўце пытаньне тав. Дудару.

Ён будзе маўчаць.

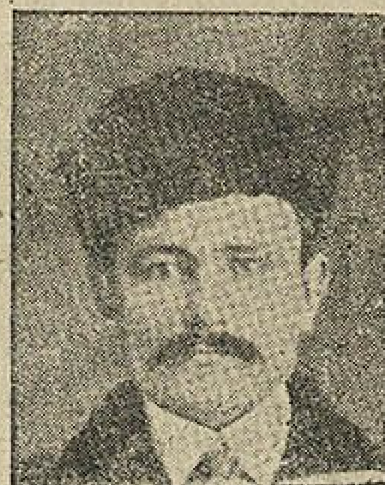
— Чым-жа вы займаліся ў Амэрыцы?—запытайцеся.

І ён адкажа:

— Воўну мыў... у ліцейным год працаваў... закройшчыкам быў: рукавіцы выкройваў. Трэба было восемнаццаць дзюжын выкраіць за зьмену... грузчыкам быў. Ведама—няма работы, дык усякім, якім хочаш будзеш аматарам.

Тав. Дудару зараз пяцьдзесят восем год. Але чалавек гэта—поўны вірлівай энэргіі. Калі ён будзе гаварыць з вамі—вы можаце заўважыць: няма ў яго часу нават на кароткую гаворку. Ён будзе пераступаць з адной нагі на другую, будзе варушыць прысадзістымі плячыма, каб хутчэй скончылі вы з ім гаворку, каб ісьці яму, бо там каля калгаснай аборы конь стаіць у запражцы,—чакае яго нейкая праца.

І ня дзіва таму, што пры разьмеркаваньні калгаснага прыбытку тав. Дудар перагнаў усіх калгасьнікаў па працаднёх.

т. Дудар Дзямян

Сям'я ў Дудара з сямі чалавек. Працаздольных у яго сям'і з ім разам—трое. Гэта калі ня лічыць яго жонкі.

І ён са сваімі сынамі—за год выпрацаваў 1,416 працадзён. І гэтыя дні амаль усе знойдзены за плугам.

Колькі-ж прыпала на сям'ю т. Дудара? А вось: жыта—129 пудоў і 35 фунтаў (з разьліку паўтара кілё жыта за працадзень), грэчкі—8 пудоў і 24 фунты, аўсу—17 пудоў, ячменю—35 пуд., пшаніцы—22 пуд. і 5 фунтаў. Выходзіць, што тав. Дудар за год за сваю працу на сям'ю з 7 чалавек атрымаў—212 пудоў і 24 фунты аднаго збожжа, ды бульбы—5 кілё за адзін працадзень, г. зн. 442 пуды з паловай. Грошай па рублю на дзень—1.416 руб.

І гэта на адно пракармленьне сям'і. Бо насенныя фонды калгас ссыпаў, таксама і запасны фонд у 2 тоны збожжа ссыпан калгасам. Тав. Дудару ня трэба будзе клапаціцца, каб ня зьесьці ўсяго, каб на насеньне засталося.

А да гэтага ўсяго, у тав. Дудара быў яшчэ свой гарод, ёсьць свая карова, ёсьць, як ён сарамліва зазначае—„якое-такое" сьвінчо.

— Пражывем бяз клопату,—скажа вам тав. Дудар і будзе сьпяшацца: работа чакае яго рук. Бо і сапраўды: тав. Дудар ня хоча, каб менш было ў яго працадзён у 1933 годзе.

Другі па выпрацоўцы дзён—тав. Бруёк Пархвен. У яго, таксама з сям'ёй у 7 чалавек з тым самым лікам працаздольных 1.056 працадзён. І таксама знайшоў гэтыя дні за плугам.

— Мы старыя,—кажа Бруёк, чухаючы сваю бараду,—можам выгнаць. Мы—прызвычаены да працы, ды што цяперашняя праца, бывала, ні дня, ні ночы табе ня было і ніхто табе ня ўпісваў працадзён, ніякага ўніманьня ня браў. Нашы дзеці—хай падзякуюць, што ім ня прышлося паспытаць даўнейшай працы.

т. Сянюк К.

Тав. Бруёк—былы бядняк. На дзьвёх дзесяцінах поля зжываў свой век. Цяпер ганарыцца ён: вялікае поле ў яго, роўнае і чарназёмнае.

Трэці калгасьнік-ударнік тав. Сянюк Міхась. У яго сям'і—два працаздольных. За год выпрацаваў ён 587 працадзён. З 1926 г.-калгасьнік.

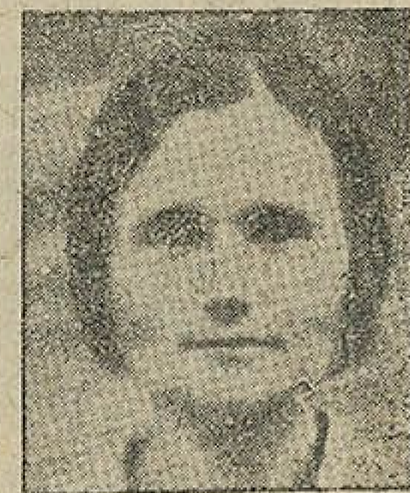
— Абы здароўе,—кажа Сянюк,—а вопыт наш калгас мае. Мы не падгадзім у працы. І дзяржаве дамо і сабе хопіць. Нават і на рынак ня сёе, дык тое вывезем.

І яшчэ:

Тав. Кундыш Іван. У яго сям'і таксама два працаздольных. Мае за год 677 працадзён.

— Як успомніш, калі ў калгас запісваўся,—кажа Кундыш,—дык аж ня верыцца, вельмі-ж боязна было. Думалася, часам, а хто-ж яго ведае. Гатоў, як кажуць, і ад зямлі здарваца і неба не дастаць. А цяпер—прывык. І каб сказалі назад вярнуцца, як жыў некалі, сам сабе—ні за якія грошы не захацеў-бы.

— Бо тут, у калгасе,—слова ўстаўляе Цодзік Андрэй,—няма табе ніякага клопату. Галава табе не баліць, ці дана скаціне, ці хопіць харчоў для жывёлы. На гэты клопат ёсьць начальства наша: хай і клапоціцца.

т. Пуцэйка Марыля

Цодзік Андрэй мае ў сям'і дзьве працаздольныя адзінкі. Ён мае 646 працадзён.

Яго перапыняе ў гаворцы Варвашэня Сымон. Варвашэня мае ў сям'і чатыры працаздольныя адзінкі, ён выпрацаваў за год 1.041 дзень.

— Ня праўда, што галава табе не баліць,—кажа Варвашэня. Галава павінна твая клапаціцца, па мойму, ня толькі пра тое, што ты зарабіў, а і пра тое, што ёсьць у калгасе. Мы павінны наглядаць, па-мойму, адзін за другім. І адзін другому ўказваць, калі што ня так. Вось—што, калі і калгас будзе багацейшы, тады і мы будзем багацейшымі.

— Ня быў-бы ты серадняк,—жартуе Мацэля Аляксей, калгасны бухгальтар, чалавек з вечным клопатам,—яму каб усё багацейшаму быць, каб усё багацець.

— А што-ж бо,—супярэчыць Варвашэня, а чаму-ж і ня быць багацейшаму. А хіба ты супроць запасу?—упікае Сымон Аляксею, і дадае:—запас, як кажуць, бяды ня чыніць, а ўсякі запас—гэта не багацтва. А гэта, нераўнуючы, як кола тое запасное, у аўтамабілю.

Мужчыны сьмяюцца з Варвашэнявага параўнаньня. Але яно ім да спадобы, бо ніхто не знаходзіць больш слоў, каб супярэчыць.

У калгасе „Карла Маркса" ёсьць шмат актывістак—жанчын. Ёсьць жанчыны, што выпрацавалі больш чым некаторыя мужчыны. Да прыкладу: Пуцейка Маланьня мае на адну сябе 423 дні, Паніч Марыля выпрацавала 460 дзён, Ленько Алена—409 працадзён.

Але ёсьць калгасьнікі і з малым лікам працадзён. Серада Кастусь да прыкладу выпрацаваў на сваю сям'ю з 6 чалавек, з 2-мя працаздольнымі—272 дні; Шкадарэвіч Міхась—з такой самай сілай сям'і—мае 258 дзён.

Як-жа будуць жыць такія калгасьнікі? А калі на гэта былі падставы, што больш не маглі выпрацаваць яны (мо' хворыя былі яны)—ім будзе дана дапамога з запаснога фонду. Калі-ж яны лянаваліся—хай так і пражываюць, як працавалі.

Як кажа Бруёк Пархвен:

— Цяпер, нічавусенькі... Цяпер якая работа, такая і зарплата. Будзеш старацца, будзеш і мець. А то, як раней гэта было, калі пароўну дзялілі, разбазырвалі былі людзі. Добра-ж калі які рабоў на сумленьне. А каторы абы дзень прагалялёкаць, бо ведаў, што ўсёроўна яго частка не прападзе. А цяпер—можа і прапасьці. Вось што.

І калі глядзіш на калгас „Карла Маркса", адчуваеш: ёсьць у ім людзі, у якіх адна дбайнасьць, адна адданасьць калгаснай справе. Пройдзеце вы па калгасных хлявох, па аборах і вы пабачыце: каровы стаяць у цёплым дагледжаным хляве. Іх—170 штук (калгас мае ўхіл малочна таварны, у 1932 г. калгас здаў дзяржаве 63 тоны малака). Калгас мае 45 шт. леташняга маладн ка, гэта ня лічачы тых 20 штук, што здаў калгас фэрме. Авечак у калгасе—91 шт., сьвіней—79. І кожны калгасьнік мае сваю карову, сваё сьвінчо.

— Харчамі жывёла забясьпечана. Вельмі-ж добры сілас удаўся,—кажа старшыня калгасу Сарагавец.

І вы бачыце дзьве вялікія сіласныя вежы. Адна ўжо распакавана і кажа пра якасьць сіласу.

— Толькі з дровамі не-кавата,—кажа Сарагавец. Няхватка дроў. Мы жывем як на Украіне. У нас, як у тым стэпу. Лес вельмі-ж далёка.

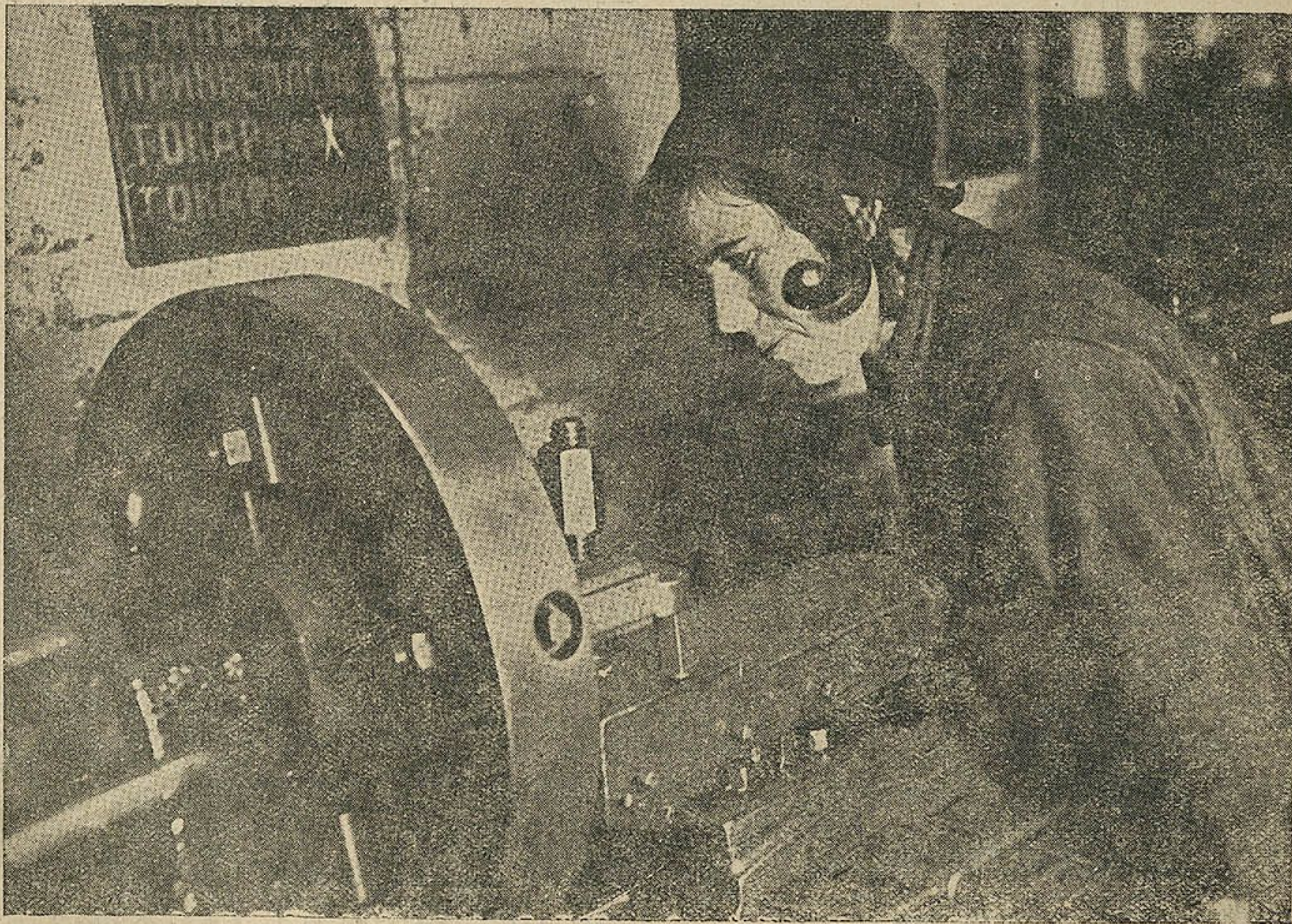
А зямля ў калгасе ня дрэнная. Гэктар дае 7,5 *цнт* збожжа. Гэктар бульбы дае 70 *цнт.*

— Мала, усё-ж такі сілы,—кажа Сянюк Міхась.—Каб сілы рабочай у нас хапала... ды мы-б яшчэ ня тое... Але-ж вельмі была вялікая сьпешка. Часамі, што кольвек і ня так дагледжана было. Вось—віхар вялікі быў, прайшоў. Будынкаў шмат папсаваў, шмат рабочых рук пайшло на папраўку будынкаў. А так—каб усё, гэта ды на адно поле—дык работа яшчэ спраўней пашла-б.

— Затое дзён па многу прыпала,—папраўляе Кундыш Іван калі мала людзей было...

А старшыня калгасу дадае:

— З меншай сілаю—меншы прыбытак, хоць сабе і дзён шмат. Так што, брат, тое на тое выходзіць. І ня трэба баяцца, што у цябе нехта дні твае адбярэ. Твае застанецца табе, па тваёй заслузе.

Сталінград. Ударніца-токар тав. Рабава выканала перад Кастрычнікам месячны плян на 129 проц. Тав. Рабава ў XV гадавіну перадана з камсамолу ў партыю

Іл. Барашка

У ЛЕНІНГРАДЗЕ,

на канале ГРЫБАЕДАВА

У вэстыбюлі было мноства народу. Рускі вусаты генэрал, у залатых генэральскіх пагонах, з ордэнамі, якія разукveчвалі яго высокія генэральскія грудзі, жвава гутарыў, аб нечым расказваў, ира нешта даводзіў групе салдат нямецкай арміі; маладжавы штабс-капітан ухсвалявана хадзіў узад-уперад, высьвістваючы „карманьёлу" і ўпарта патрабаваў у аднаго з цывільных прадуктовай карткі на студзень месяц і абавязкова першай катэгорыі; да іх падышоў пан у сурдуце, патрабуючы сваячасовай выплаты пэнсіі, паказваючы газэту з пастановай Ленінградзкага Савету; рыжы гарадавы, седзячы разам з групай сівых, старэнькіх яўрэяў—па выгляду шаўцоў, краўцоў, бляхараў, кавалёў скардзіўся на памылкі пры выплаце яму заработку, зьявіўся амэрыканец, прышоў нэгр, частаваў памешчыка махоркай энэргічны беларускі калгасьнік з аброцьцю на плячы, а народ ішоў і ішоў розных узростаў, розных часоў і пакаленьняў, розных прафэсій і спэцыяльнасьцяй, вітаўся, гаварыў, жартаваў у чаканьні нечага адменнага...

Грузавікі прывезьлі скрыні з козамі, сьвіньмі, жанчыны-калгасьніцы прывялі кароў, добры дзесятак ленінградзкіх рамізьнікаў прывёў сваіх коняй.

Праз некалькі хвілін усе мноства народу нечакана ўзьнялося і хто куды...

Толькі цівер, пачуўшы ад беларускага калгасьніка з аброцьцю на плячы, скаргу аб тым, што ён ніяк ня можа перавезьці сваю жонку і сына ў Ленінград, я падышоў да яго, гатовы паспачуваць ягонай скарзе, і прывітаўся.

— Вось як бачыш... Жонку ніяк не магу перавезьці...

Заслужаны артысты БССР, добра ўсім знаёмы Крыловіч, пачасаў патыліцу, устаў.

— Ну, я пашоў на работу. Бывай! Сустрэнемся...

І ён, узьняўшыся, грузна, упэўнена пакрочыў у адзін з чатырох павільёнаў Беларускае кіно-фабрыкі „Савецкая Беларусь".

Загула дынама, загарэліся пражэктары, запрацаваў „Тагефон", пачаліся здымкі. І ўся ранейшая суталака зьнікла. Усе былі на сваіх мясцох. Нямецкія апалчэнцы браталіся на пазыцыях Заходняга фронту з салдатамі рускай арміі, генэрал у гукавым павільёне сумотна абвяшчаў панам-афіцэрам тэлеграму аб адрачэньні цара ад прастолу, старыя яўрэі—кавалі, бляхары, шаўцы запісваліся на работу ў Магнітагорск, беларус-калгасьнік Лапух — другі раз нараджаўся ў калгасе, штабс-капітан прызнаваўся ў каханьні сястры Чырвонага Крыжу...

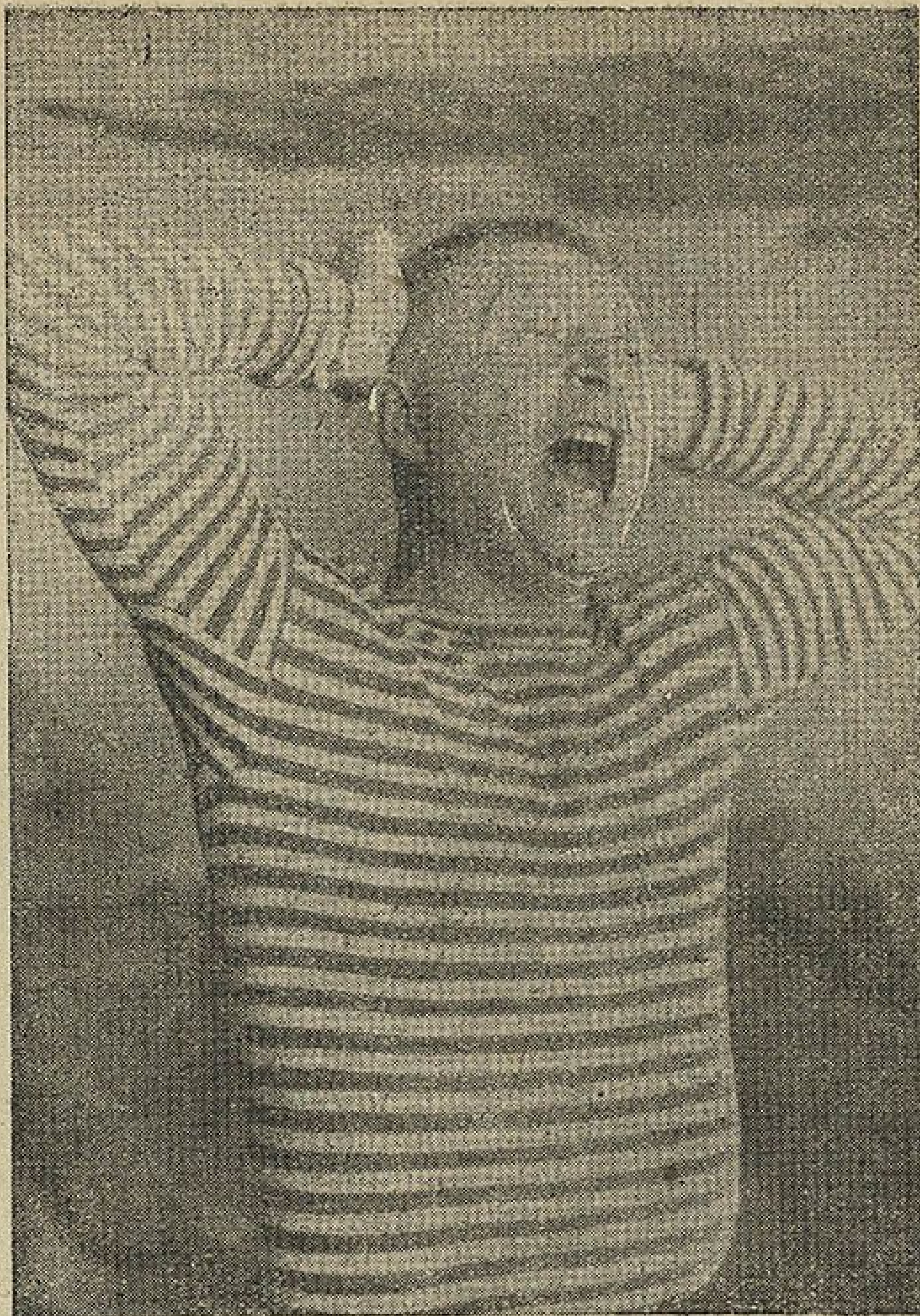
Фабрыка працавала над трыма вялікімі гукавымі карцінамі „Першы ўзвод", „Зварот Нэйтана Бэкера" і „Двойчы народжаны".

Эмбрыяльны пачатак будучай кіно-карціны ўзьнікае ў пісьменьніка-сцэнарыста. Ён узьнікае бывае ўдзень, бывае ноччу, бывае ў адзіноце, бывае сярод шуму гарадзкога жыцьця, бывае ў часе адпачынку—у розныя часы. Гэта завецца нараджэньнем тэмы. Мутнае, нявыразнае ўяўленьне аб увасабленьні гэтай узьнікшай тэмы, ідэі, мае ў гэты час і сам пісьменьнік. Але, калі мутныя контуры будучага твору больш менш акрэсьліваюцца ў сьвядомасьці, тады пачынаецца ўласна творчая праца, нараджаецца самы твор. Яшчэ далёка, да ажыцьцяўленьня яго! Колькі варыяцый, зьмен, колькі творчага вымыслу дадаецца гэтым чалавекам да сваёй ідэі, узьнікшай у яго ў выніку асэнсаваньня, у выніку сынтэзаваньня ў літаратурныя вобразы, нашай рэчаіснасьці. На стварэны шкілет вобразу пісьменьнік апранае характар будучага героя, дае напрамак яго сьветапогляду, апранае яго ў вопраткі рабочага, калгасьніка, генэрала, памешчыка... І гэта яшчэ ня ўсё. Пісьменьнік шукае і знаходзіць сытуацыі, драматычныя калізіі, эпізоды, пры якіх сустракаюцца, жывуць, дзейнічаюць ягоныя героі, тыя, у асобах якіх, ён выявіць сваю тэму-ідэю. І калі ўсё гэта праверана, вылічана, абдумана, выканана,—пісьменьнік запісвае ўсё на паперы.

У выніку ўзьнікае раман, аповесьць, апавяданьне, у выніку ўзьнікае драма, узьнікае сцэнары.

Масавы гледач ня цікавіцца тым, хто аўтар сцэнарыя, яму нават часамі і ня кажа карціна пра гэта. А першым тварцом мастацкага твору зьяўляецца заўсёды мастак, пісьменьнік.

Перададзены пісьменьнікам сцэнары на фабрыку паступае ў работу.

З фільму „Слава сьвету". Кадр з сцэны „Казарма" (актор Зонне).

Спачатку знаёмства з ім вядуць таварышы, на адказнасьць і сумленьне якіх ускладзена дырэкцыяй права быць першымі крытыкамі твору, першымі яго рэдактарамі. Надзвычай адказная і ўдзячная работа гэтых людзей—консультантаў. З мноства твораў, якія паступаюць на фабрыку, перад імі стаіць задача, выбраць у працэсе работы толькі найлепшыя мастацкія творы, якія забясьпечаць праграму вытворчасьці фабрыкі патрэбнымі, высокаякаснымі творамі.

І вось, нарэшце, дапусьцім, з дваццаці, абмеркаваных на мастацка-палітычным савеце фабрыкі, сцэнарыяў прыняты адзін, два. Іх зацьвярджае яшчэ дырэкцыя фабрыкі—яна-ж адказвае за сваю прадукцыю. Перароблі, даробкі сцэнарыяў аўтарамі рэч патрэбная і неабходная. І зноў праца аўтара. Але гэтая праца больш удзячная.—Аўтар ведае, што яго твор прыняты. Яго героі, яго ідэі, ажывуць, пачнуць жыць, працаваць, змагацца ў кіно-карціне.

Перароблі скончаны.

Тады сцэнары паступае да рэжысэра.

Рэжысэр—гэта інжынэр мастацкага твору. Ад яго здольнасьці, ад яго ўменьня залежыць многае. Ён можа ўзьняць сцэнары, ён можа яго пахаваць сваім няўмельствам. Ён павінен да максымуму зьвесьці канцы ножніц, існуючых паміж рэальнасьцю і мастацкім творам, ён павінен здолець адшукаць формы паказу вобразаў мастака, ён павінен быць сам кваліфікаваным інжынэрам-мастаком свае справы, ён павінен ведаць законы кінематографіі, ён павінен ведаць гледача. Багата патрабуецца ад рэжысэра.

Рэжысэр з літаратурнага сцэнарыя робіць свой рабочы сцэнары, паводле якога ён будзе рабіць кіно-карціну.

Рэжысэр падбірае актораў, тых, хто будзе ўвасабляць герояў твору.

Акторы—мастакі пластычных вобразаў. На іхнюю ролю таксама вялікая кладзецца адказнасьць. Нават надзвычайна вялікая. Яны павінны ўмець давесьці вобраз да гледача, сваім сьмехам прымусіць сьмяяцца яго, сваім плачам прымусіць плакаць яго, сваёю ігрою прымусіць гледача перанесьціся і жыць разам з героямі кіно-карціны іхным жыцьцём, іхным змаганьнем. Актор, перш чым іграць, асэнсоўвае сябе ў ролі таго ці іншага героя, прапрацоўвае сваю ролю ў яе дэталях, паасобных манерах, гэстах, інтанацыях.

ПАДРЫХТОЎКУ ДА ВЯСНОВАЙ СЯЎБЫ

КУРСЫ ПА ПАДРЫХТОЎЦЫ ТРАКТАРЫСТАЎ— УКАМПЛЕКТУЕМ ЛЕПШЫМІ ЎДАРНІКАМІ

Своечасовае і поўнае выкананьне пасеўных плянаў падвышае жыцьцёвы ўзровень калгасьніка, паляпшае яго дабрабыт.

Высокая прадукцыйнасьць працы ў правядзеньні вясновай сяўбы павялічвае норму выпрацоўкі калгасьніка на кожны працадзень.

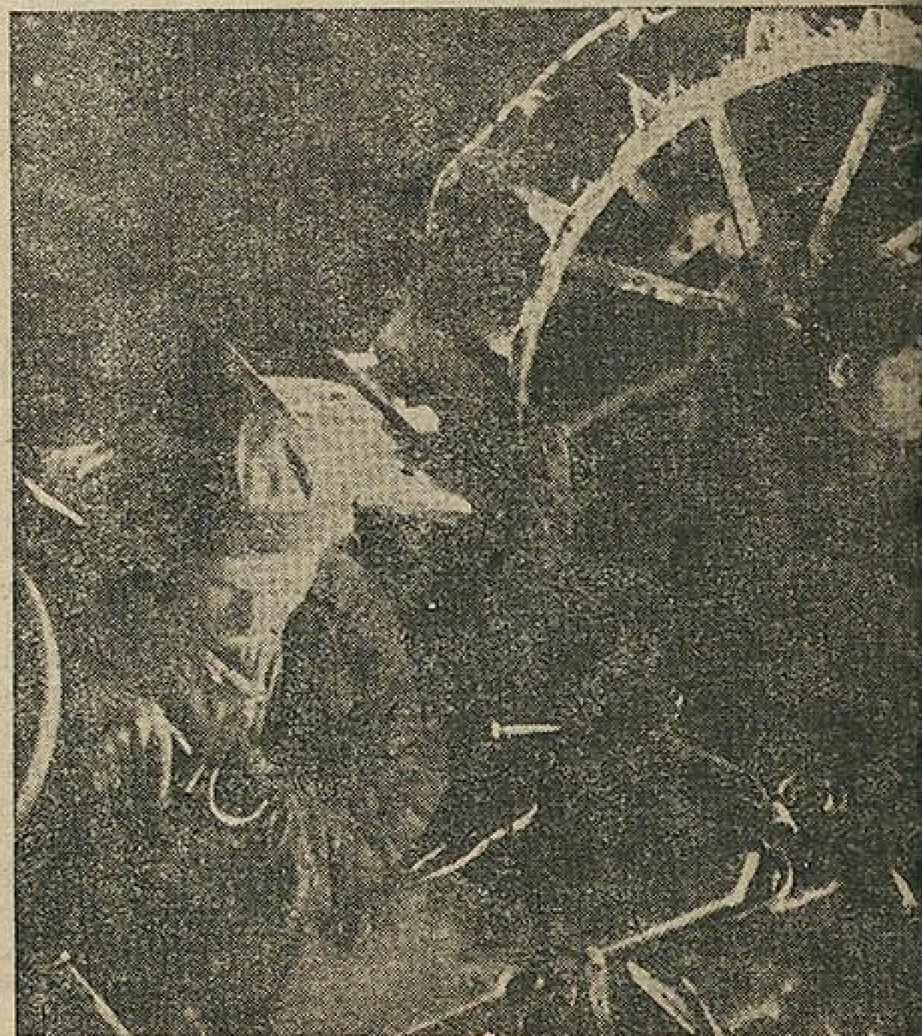

СЕЯЦЬ ТОЛЬКІ АЧЫШЧАН... НЕМ, ТЫМ САМЫМ ПАП... ПУСТАЗЕЛЬЛЕМ І ПАДВЫС...

Своечасовая засыпка насенных фондаў — моцны вагар у забесьпячэньні поўнага засеву пасеўнай плошчы

Ачышчаючы свае рады ад апартуністаў і гніла-лібэральных элемэнтаў, сакрушаючы супраціўленьне кляса вага ворага, парт'ячэйкі МТС пав'нны забясьпечыць сканчэньне рамонту трактароў у вызначаны партыяй тэрмін.

наньне
ьцёвы
е яго

ацы ў
павя-
сьніка

...ЎБЫ НА ПОЎНЫ ХОД

...ЫШЧАНЬ... ВЫСОКАГАТУНКОВЫМ НАСЕНЬ-
...ІМ ПАЛ... ...ДЗІМ ЗАСЬМЕЧАНЬНЕ ПАЛЁЎ
...ПАДВЫ... УРАДЖАЙНАСЬЦЬ.

> Мы павінны цяпер дабіцца таго, каб зрабіць яшчэ адзін крок наперад: дапамагчы ўсім калгасьнікам і былым беднякам, і былым серадняком, падняцца да ўзроўню заможных. Гэтага можна дабіцца, гэтага мы павінны дабіцца ва што-б там ні стала.
>
> **СТАЛІН**

Упартае змаганьне за тэхнічную пісьменнасьць і палітычную ўстойлівасьць трактарыстаў зьяўляецца неабходнай прад'умовай для выкананьня пасеўных плянаў

Варта паглядзець на кіно-фабрыцы ўпартую работу актора, каб пацьвердзіць сказанае. І рэжысэр працуе з акторам. Ён літаральна імкнецца ўзяць у актора ўсё, што ён можа даць сваёю ігрою гледачу. Часамі гэта ўдаецца больш, часамі менш. Здольнасьць актора адыгрывае тут вялікую ролю.

Сьледам за рэжысэрам, за акторамі сцэнарый ідзе да мастака. Мастак павінен даць карціне дэкарацыі, даць натуру, даць вопраткі.

Вёскі, машыны, дамы, пакоі, габ'нэты, пазыцыі, акопы, вуліцы, сады—работа мастака.

І тут пачынаецца новы працэс работы. Пачынаецца працэс здымкі.

Наладжваюцца экспэдыцыі на заводы, на фабрыкі, у калгасы, у сады, у лясы, у горы, у балоты, будуюцца па праектах мастакоў дэкарацыі ў павільёнах фабрыкі...

Многае зараз залежыць ад апэратара, ад вока кіноапарату, якое любіць сонца, якое любіць пражэктары, якое любіць сьвятло. Апэратар—інжын р сьвятла. Ён выбірае пазыцыі, адкуль трэба будзе здымаць паасобныя кадры, кавалкі будучых эпізодаў, з якіх складаецца на мантажным стале кіно-карціна, ён штукар, валодае ценямі, ён адказвае за якасьць кінозапісу. Многім дапамагае апэратар рэжысэру і таму рэжысэр заўсёды шукае сабе апэратара-інжынэра сваёй справы.

Здымкі аднае вялікае кіно-карціны працягваюцца прыблізна ад шасьці месяцаў да году. Брыгада па здымцы той ці іншай карціны - гэта маленькая фабрыка з сваімі інтарэсамі, з сваімі посьпехамі, сваімі паражэньнямі. І колькі трэба адданай працы ад работнікаў брыгады, каб сваю гадавую работу здаць дырэкцыі ў тэрмін, высокай якасьці...

Але гэта яшчэ ня ўсё.

У гукавых кіно-карцінах, якія да рэчы будзе сказаць, асвоены Беларускай кіно-фабрыкай у 1932 годзе, працуюць кампазытары, музыкі, гукаапэратары, дыктары, піратэхнікі.

І гэтага мала.

Да работы над кіно-карцінай у якасьці кансультантаў, адпаведна тэме працуюць прафэсары, інжынэры, партыйныя работнікі, аграномы, удзельнікі грамадзянскай вайны, пілёты і г. д. і г. д.

Апошні рэйс карціны. Пасьля нязьлічонай колькасьці праглядаў паасобных кадраў рэжысэрам, пасьля пераздымак, карціна трапляе на мантажны стол. З кадраў, запісаных на кіноплёнцы, пераблытаных у сваім парадку, у часе здымкі, рэжысэр складае эпізоды, а з эпізодаў складаецца фільм.

Сталяры, плотнікі, маляры, работнікі лябараторыі, асьвятлінцелі—гэта людзі, якіх вы ня бачыце ў карціне, але ад якасьці работы якіх залежыць многае.

І зроблены пакуль што ўсяго толькі адзін экзэмпляр кіно-карціны. Але як гэта так—глядач бачыць адну і тую-ж карціну ў розных кіно-тэатрах, у розных гарадох, розных рэспубліках?

Пасьля здачы брыгадай карціны дырэкцыі, карціна размнажаецца ў некалькі дзесяткаў экзэмпляраў на капіравальнай фабрыцы і толькі цяпер паступае ў пракат...

Тады глядач бачыць яе ў кіно-тэатрах, на экране.

Беларуская кіно-фабрыка ў 1932 г. выканала свой вытворчы плян на 109 проц. У 1932 годзе асвоены гукавыя карціны. Але яшчэ да гэтага часу, фабрыка ня дала высокаяснай мастацкай фільмы, якая-б прымушала гледача цешыцца перамогамі на фронце сацыялістычнага будаўніцтва БССР, на фронце барацьбы за чалавека нашай эпохі, якая-б запальвала, натхняла працоўных БССР да новых перамог.

Цэнтральны Камітэт КП(б)Б у сваёй пастанове аб дзейнасьці кіно-фабрыкі патрабаваў сапраўднага бальшавіцкага змаганьня за стварэньне беларускай савецкай кінематографіі.

Кінофабрыка знаходзіцца ў пэрыядзе рашучага павароту. Над стварэньнем сцэнарыяў цяпер працуюць пісьменьнікі Р. Кобец, П. Броўка, К. Чорны, М. Лынькоў і інш. Калектыў работнікаў фабрыкі ўключыўся ў барацьбу за аўладаньне беларускай культурай.

Ёсьць усе падставы, каб сказаць, што першы год другой пяцігодкі—дасьць гледачу шэраг буйных мастацкіх кіно-карцін вытворчасьці фабрыкі „Савецкая Беларусь".

У Ленінградзе па канале Грыбаедава вы можаце прачытаць невялічкую скромную шыльду—„Беларуская кіно-фабрыка „Савецкая Беларусь". Гэта ня звычайная фабрыка. Па віду свае прадукцыі—яна адзіная ў БССР. Яе продукцыя—мастацкае адлюстраваньне ідэй нашай вялікай эпохі, з мэтай камуністычнага выхаваньня і перавыхаваньня самых шырокіх працоўных мас. Таму і клопаты аб ёй, таму дапамога і ёй павінны быць з боку перадавых рабочых, калгасьнікаў, пісьменьнікаў, кампазытараў, мастакоў, прэсы, навуковых інстытуцый БССР.

г. Ленінград
2-II—33 г.

ДЭКАДНІК БЕЛАРУСКАЙ АКАДЭМІІ НАВУК У МАСКВЕ

Камуністычная Акадэмія пры ЦВК СССР разам з БАН арганізавалі ў Маскве дэкаднік БАН (з 1|II па 10|II-33 г.). У праграме работ дэкадніка стаялі даклады: прэзыдэнта БАН тав. Горына на тэму „Навукова-дасьледчая работа ў БССР і яе чарговая задача", тав. Вальфсона—„Разьвіцьцё філёзофскай думкі ў БССР", праф. Піотуховіча пра савецкую літаратуру ў БССР, тав. Мятла—„Эканамічны крызіс і рэвалюцыйны рух у Заходняй Беларусі", акад. Панкевіча, праф. Віткоўскага і тав. Гершэнбаўма аб нацыянальна-культурным будаўніцтве. На зд. справа налева: акад. Вальфсон і тав. Бурсцін, асобна: тав. Горын на трыбуне.

ІЗІ ХАРЫК

Менскія балоты

УРЫВАК З ПАЭМЫ

Сталёвы выдадзен загад
З цьвярдыняй слоў дамаскай шаблі:
Туды й назад, туды й назад
Вам гандляры, ня трэ' сьпяшацца...

Кіруй пільней зьнямелы зірк:
Базар пакрыўся тулем ржавым.
Тут кожны дзень—як бальшавік,
І кожны бальшавік—таварыш...

А мы ад нэндзы, болю, ран,
З ціхіх завулкаў і бязьлюдзьдзя—
Мы вас, як зношаны рызман,
Растопчам – і забудзем...

———

І добра так, і цёпла так
У цяжкіх ботах на гардзінах,
І добра так,
І цёпла так
Трывожыць цяжкім ботам зал...
І кожны вечар тут сьпяваць бадзёрую „дубінушку",
І кожны дзень, і кожну ноч—Інтэрнацыянал.

І мягкі дол, і высі стрэх
Цяпер частуюць нас прытулам,
І хто ахвочы, каму трэ',
І мягкі дол, і высі стрэх,—
І цэлы сьвет для нас прытулак.

———

А калі забратаўся, расьпяваўся сьвет
Песьняй мільённаю, тысячным хоралам,
Пашоў ламаць напружаны дэкрэт
Да балотаў Менскіх аж ад гор Урала...

Кожны з нас—з балючаю трывогай,
У каго суровасьць працы ў жыцьці закон,—
— Будзь гатовы,
— Будзь гатовы,
— Будзь гатовы,
— І рыхтуйся быць абраным ў Саўнарком!

Бо адзінка—ўжо цяперака не адзінка,
Кожны голаў—голаў тысячы галоў;
Зараз мусім мы ўсё разам, нясупынна—
— З масамі...
— У масы!
— Пералом!

———

Хутаецца горад чорным крэпам сьмерці,
Зацямнёны шыбы ценем ваканіц...
Стукаецца сполах, гушкаецца ў сэрцы,
Нахіліўся горад з енкам страху ніц.

Цэлы дзень змагаўся наш цягнік апошні,
Адышоўшыся ўзморы за Смаленскам...
страх
Аплятае горад чуткамі трывожнымі:
Дык чый-ж цяпер мы?
У чыіх руках?

Заўтра можа—зноў нахлынуць вораг,
Зноўку „хлопы", „псякрэў", „жыд"...
Сполах, сполах, палахлівы сполах,
Горад страх ня зможа пераджыць...

———

І выслаў Менск цягнік з плячыстымі хлапцамі,
Між імі Піня полымем гарэў...

Ніхто ім урачыста не махаў рукамі,
І не бадзёрыў гучны марш ці сьпеў.

А неспакой на фронце там вялікі.—
Над Менскам неба можа расьсячы...
А калі трэба – дык бяз енку, крыку,
Грудзі і галовы—пад мячы...

———

Ня знае Піня колькі раз ужо
Ён у сядле сон цяжкі абнімае,
Праз вецер, дым—у зморы, у дажджах,
Праз вецер,
дым
І золкія туманы.

Цішэе ў полі. Звоняць капыты.
І шпаркі конь не гарачыцца ўвечар...
Ані харчоў няма, і шлях наўкол пусты,—
Каб дзе хоць вёсачка была ў пустэчы.

Бязьлюдны вёскі ў самотнасьці далін
І хутар спалены вартуе шлях там,
Хлопцы ўсе з рашучасьцю пашлі
З куляй,—
На паноў-палякаў, шляхту.

Да хаты нелзе ён пад'едзе ў цішыні,
У дзьверы зморана пастукае, бяз звону:
— Гэй, браток, таварыш, адчыні,—
— Свой—чырвоны...

———

Не касматыя асілкі, не героі
Зубы сьцяўшы, мысьляць пра сабе!..
Маладая моладзь пры замоўкшым строем
Зморана калышацца ў сядле.

Якая ціш... А ноч здушона летам,
Сасной і мёдам, пахам і смалой...
Хто знае... можа сьмерць у лесе гэтым...
Варшава—даль!
Эх, браце мой!

Засьпяваем, хай парвуцца цені!
Якая ціш... Спускаецца цяжар...
Гарэзны сьвіст і крык, падкоў бражджэньне
Пужаюць даль, губляюць шляхам жар...

Гэй, хай пачуе, хай прымчыцца вораг
І мерыцца штыхом, аб штых...
А ноч узброена, трывогай ноч гаворыць,
І даль дрыготкая—адзін згусьцелы крык...

. . . .

———

У лясох беларускіх са смольнымі гальлямі
Хто будзе на варце адно?
— Сёньня тут сэрцы абнімуцца з полымем,
— Сёньня—у змрочную ноч...

Цішэй, дарагія, спакойней, стамлёныя,
Каму бараніць цішыню?
З вамі – на ты—загавораць сягоньня
строі вятроў і агню.

Хто сёньня спаткнецца—на стрэльбу той схіне
Свой голаў—загаслы прамень...
Ціхія, пыльныя, вулкі глухія,
Крэўна-сваяцкі наш Менск.

З яўрэйскай мовы пераклаў
Ізраіль Плаўнік.

АНДРЭЙ УШАКОЎ

ФОТО-МОЛАТ

(НАРЫС)

Жнівеньская раніца іскрыстая, як чыгун у вагранцы парад ліцьцём. Сонца вялікім растопленым комам узьнялося з-за вугальнага складу і глянула ў шырокае вакно дэпо, абліўшы вадкай медзьдзю прыменьняў чорны мазутны паравоз. Праз некаторы час да варштату, які стаяў супроць гэтага паравозу, падышоў брыгадзір экіпажнай брыгады. Яго паўкругам ахінулі сьлёсары і чакалі разьмеркаваньня на працу. Брыгадзір выняў з кішэні парусінавай спэцоўкі з запэцканымі краямі кніжку „службовых запісак“, зірнуў праз мурзатыя шыбы вакна на сонца і шырока ўсьміхнуўся. Сонца з-за ваканіцы лінула струмень ясных праменьняў і палова ягонага твару заіскрылася ў сонечных пералівах. Сівы вус заблішчэў, як залаты. Ад гэтага палова твару выглядала іскрыстай, сьвятошнай, але двaістасьць фарбаў стушоўвалася сухасьцю погляду і твар рабіўся крышку сьмешным. Паклаўшы кніжку на ціскі, каб не замазуціць, разьмяркоўваў сьлесараў па паравозах. Па звычцы сьлініў просты аловак і непаслухмянымі пальцамі пісаў, выводзячы нястатныя літары, не дапісваючы да канца прозьвішча. Ня гледзячы вачыма на брыгаднікаў, разважаў:

Сёньня далі нам адзін паравоз лішні, давядзецца, мальцы, націскаць. Дыдзько і я па адным на паравоз, а малодшыя—па два.

Ня відно-ж яго—азваўся голас збоку.

— І Новікава...

— Значыць ня прышлі?.. Брыгадзір у зьдзіўленьні ўзьняў галаву, выцягнуў шыю, быццам перад ім стаяў вялікі натоўп, а ён хоча праз яго наглядзець на заднія рады. Потым прыняў ранейшую паставу і, больш спакойна абвёў прыстутных вачыма.

— Можа яшчэ прыдуць?..—заспакоівалі яго. Але ведаў брыгадзір: учора была палучка, а сёньня будзе прагул. Трывога лёгкай млявасьцю лягла на сэрца. Твар цяпер у цяні здаваўся пакрытым тонкім пластом пылу.

— Нічога не паробіш. Трэба-ж пачынаць.

— Ня прыдуць, а ты выпінайся адзін! Пасьля працы надвячоркам абяцаў хлопцам прыйсьці на лодачную станцыю. У ваччу паўстала: сінія хвалі Віцьбы. Надвячорні змрок. Пaабапал берагоў рэдкія кусты, луг і сьпелае жыта. У далечы чутно зьвініць гітара, зьвініць і зьліваецца ў адну мэлёдыю з звонкімі, як рэсорная сталь, галасамі дзяўчат... Ня прыйдзе Дыдзько і Новікаў — майстра загадае працаваць звышурочна. І ўжо з канавы крыкнуў брыгадзіру:

— Пётра Сяргеевіч, схадзілі-б у гаспадарчую брыгаду, няхай сьлесароў даюць. Адны ня ўправімся. Сорамна будзе—наша-ж брыгада ўдарная. Брыгадзір палічыў гэтыя словы за шчырую параду:

— А ўжо-ж давядзецца гэтак зрабіць

Толік стары Астапыч указаў:

— Калі ўдарная, дык во і працуй. Няма чаго на сьпіне іншых выяжджаць. От давай-жа націсьнем ды выпусьцім з рамонту ў тэрмін усе паравозы без дапамогі іншых...

Толькі падазрона паглядзеў на Астапыча, бы той адгадаў яго думы. Апраўдаўся:

— На пуп лішняга ня возьмеш. І памаўчаўшы дадаў, стараючыся голасу надаць жартоўны тон:

— Баюся багатымі будзем...

— А чаго там — больш папрацуеш і манэты заплоцюць больш!..

Астапычавы словы ўчуў шырокаплечы хлапец:

— Дзядзька Астапыч, а давайце ўзапраўды па-штурмавому возьмемся, ды і адрамантуем усе паравозы! Звышурочна застанемся.

Апошнія словы як варам ашпарылі Толіка:

— Заставайся, калі не напрацаваўся! Працавіты які. Звышурочна цябе ў хамут запрэгчы-б вазы вазіць, ці халодныя паравозы ў дэпо закачваць замест кукушкі... Ці даўно ты яшчэ лапці за сэмафорам кінуў? А цяпер усюды нос свой сунеш. Сядзеў-бы ты лепш у бацькі на печцы ды еў бліны!..

Вясковы хлопец пакрыўдзіўся і перад Астапычам як-бы апраўдваўся:

— Чаго ён такі? Я-ж нічога дрэннага не казаў. Гэта-ж праўда. Па-штурмоваму-б узяцца за справу...

* * *

Гудзеў гудок прастуджаным басам. Густы гул падымаўся ўгору і адтуль сыпаўся па бляшаны дах дэпо, сьцяліўся паземным ветрам, урываўся ў рашчыненыя шырокія вароты, праз пабітыя шыбы вакон. Тады павольна сьцішаўся вархальны стук пнеўматычных малаткоў кацельшчыкаў. Кампрэйсэр зморaным чалавекам адсопваўся, чмыхаў дымам спаленага бэнзыну і змаўкаў.

Кульгавы табельшчык узьняў угору сятчатую заслону табэлю. Рабочыя згрудзіліся, навыперадкі, працягваючы рукі праз бар'ер, сьпешна здымалі маркі. Гул гудка напомніў пра абед. У носе заказытала пахам гарачай капусты. На хаду выціраючы „канцамі“, пакляй замазучаныя рукі, ішлі ў сталоўку.

Экіпажная брыгада працавала і ў час перапынку, было вырашана: каб ня траціць шмат часу на абед — абедаць пасьля ўсіх, калі ў сталоўцы зробіцца вальней.

Брыгадзір падбіваў буксы. Браў тугі лямец, мачыў у масла зьмешнае з нафтай і шчыльна закладваў у каробку буксы. Падбіўшы, узьняў угору, каб наклаўшы пад вось ската зашрубаваць. Букса цяжкая і ніяк аднаму не паставіць на месца.

— Хадзі падтрымай!—паклікаў брыгадзір Толіка з суседняга паравозу. Той, не сьпяшаючыся, паклаў ключы і палез у канаву. Букса перакруцілася бокам і ледзь не звалілася далоў.

— Хоць-бы не адбіць заліўку бабіту?!—непакоіць думка брыгадзіра — і ня ўтрымаўшы, разьліваючы на грудзі спэцоўкі мазуту, паклаў яе на край канавы.

Раптоўка выбухнула злосьць:

— Ну ты, хутчэй чухайся! Вагаром трэба варочаць, каб скрануць з месца!..

Толік прысьпеўшы хаду.

— Падымай от цяпер! Позьней прышоў-бы!..

Узнэрваваны, упарадкоўваючы буксу, зірнуў між сьпіц колаў — выціраючы рукі, сьлесар, якога ўзялі з гаспадарчай брыгады, ішоў да выхаду. Не паслухаў пастановы брыгады, кінуў працу—і на абед.

— Вунь непрацаваў... дапамог... — брыгадзір безнадзейна махнуў рукою.

— Я так і ведаў,—як-бы апраўдаючыся перад самім сабою—крыху памаўчаўшы, дадаў да раней сказанага.

Ля варштату прайшоў заг. культсэктару мясцкому — Шaбоха. Учуў гаворку:

— Здароў, „бацька“! Усё ваюеш з паравозамі? Адпачні, старына. Хадзем паабедаем—спарней рамонт пойдзе!..

— Паабедаеш вось,—вытыркнуўшы галаву з канавы і паказаў на паравоз, прагаварыў стары. Потым расказаў пра прагулы. Выліў накіпеўшую крыўду на моладзь:—Ім што,—не баліць сэрца за паравоз... фю—іць і на абед. Працаваць ня хочуць. Грошы дарма-б толькі бралі... Ня бачылі горшага, дык ім і гэта дрэнна. Не! А папрацаваў-бы столькі, каб ніводнай валасінкі на галаве не засталося.

Шабоха перапыніў.

— „Бацька“, дык кажаш два прагулы? Хо-хо! — заліўся сьмехам, аж прысеў. — Кажаш два прагулы ў адзін дзень?. З палучкі?

— Што ён звар'яцеў, ці што? Кажы яму, а ён усьмех. Пакрыўдзіўся і, ня стрымаўшы, суха ўпікнуў:

— Плакаць, таварыш, трэба, а не рагатаць?

— А-а, ты вось аб чым. Ня крыўдуй. Кожнаму сваё. Я вось прозьвішчы іх запішу. Справу зробім...

— Э-э, тут ня гэта трэба! Мясцкомаўцы... балбатня адна. Прывыклі вымовы даваць.

Ужо адыходзячы, не паварачваючы галавы, голасна да брыгадзіра крыкнуў:

— Мы ім загрывак намылім!

Тады брыгадзір супакоіўся.

У гэты дзень брыгада працавала чатыры гадзіны звышурочна, 5 паравозаў вышлі з рамонту ў тэрмін.

* * *

Праз тры дні пасьля гэтага здарэньня, зайшоўшы ў мясцком можна было ўбачыць: за нявысокім сталом сакратара—сядзіць сьлёсар Мачанят—клюбны мастак. Перад ім ляжыць мэтравы ліст шкла. Чорнай тушшу з правага боку выведзена:

„Лепшыя ўдарнікі вытворчасьці. Змагары за сацыялістычны транспарт“, а на другой палове:

„Ганьба прагульшчыкам, падрыўшчыкам сацтранспарту“. Пад надпісам намаляваны дуб (Транспарт). Сьвіньня падрывае яго карані. У сярэдзіне сьвіньні месца для двух партрэтаў (Дыдзько і Новікава). Побач малюнак: „паравоз наскочыў на паравоз“ (шкоднік машыніст Дзерабін), лічбы здарэньняў і паўторнасьцяй паравознага рамонту. Шабоха, за „сьвіньню

над дубам пахвалiў мастака. Той цяпер вясёлы. Насьвiствае нейкую цыркавую мэлёдыю, потым вясёласьць пераходзiць у радасьць — пяе. Часам абрываецца (гэта калi думае). Схiляецца над шклом, малюе.

— Зачынi плявацельнiцу сваю—мух мясцкомаўскiх усiх паловiш!.. Паддзьвiльвае над iм Шабоха.

— А табе iх шкада? — Але абдумвае, што няёмка сказаў, у Шабохi гастрэй, дадае.

— Чаго разьзявiўся. Вiтрыну прыдумаў, дык ужо няма ведама чаго з сябе корчыш. А ты лепш у яе ўгледзься, тады ўбачыш што гэта...

— Генiяльная рэч! — вырывае Шабоха словы з зубоў мастака.—Генiяльная выдумка! Гэта толькi можа прыдумаць мая галава, мясцкомаўская.

— Да-а. Цi льга называць яе, пасьля такой выдумкi, галавою. Разьдзяўбайся. Назву ты даў:—„Фота-молат". А на гэтай вiтрыне i ўдарнiкаў зьмесьцiм. Гэта значыць молатам iх па галаве.

— Ну, прыдумай лепш...

Энэргiчна пазяхнулi дзьверы. У пакой увайшоў Лозiн з фотаапаратам i „пяцiмiнуткамi".

— От сьмеху было! Падыходжу да паравозу, кажу:—фотаапарат новы. Каго, хлопцы, з фатаграфаваць? Новiкаў выскоквае: мяне! Я i крутнуў. Потым пытаецца: калi карткi пакажаш. Я адказваю: прыходзь сёньня, на выстаўцы прагульшчыкаў пабачыш... Як забрала-ж гэта яго за жывое. Бiцца кiдаўся, ледзь стрымалi... I гультаёў захапiў — Толiка Гладко i старога аднаго. А вось i ўдарнiкi,—раскладваючы на стале карткi тлумачыць Лозiн. Усе ўтрох пачалi разьмяркоўваць матар'ял.

***

У той час, калi ўжо ля ўваходу стаiць бiлiтэр, вечар бясшумна, бяспрытульнiкам прашываецца праз драўляны паркан у чыгуначны сад. Гадзiн пад восем сюды зьбiраюцца чыгуначнiкi. Цяпер iх не адрозьнiш ад рабочых iншых прадпрыемстваў гораду, спэцоўкi з белымi блiшчастымi гузiкамi заменены на выходныя гарнiтуры. Яшчэ крыху згадзя, калi на гольлi гнуткiх бяроз i кранiстых лiп згушчаецца цемрыва, раптоўна ўспыхвае электрычнасьць. Змрок птушыным зграяй кiдаецца у куткi пад зялёныя кусты акацый i бэзу.

Побач у невялiчкiм цiры—Асоавiяхэмаўскi гурток дратуе з дробнакалiброўкi самаробныя мiшэнi. Сёньня тут мае адбыцца сход дэпоўскiх рабочых. Новiкаў аб гэтым ведаў яшчэ днём. Ён iлукы да хаты прачытаў аб'яву ля мясцкомаўскага будынку. Цяпер крыху адпачыўшы падаўся ў сад. Пры ўваходзе ля дзьвярэй з акрайка афiшы на яго абыякава паглядзела шарэнга нястатна зьбiўшыхся ў адзiн табун лiтар:

... пытаньне пра вытворчую дысцыплiну.

... Пасьля сходу кiно.

Першыя радкi навеялi няпрыемнасьць думак. У гэтай дэкадзе зрабiў прагул. Можа на сходзе будуць напамiнаць. Няпрыемна перад усiм рабочым калектывам. А ўсё хлопцы вiнаваты. Зацягнулi выпiць. Iм нiшто, iм перад выходным, а ў мяне нявыхад на працу. Але далейшыя развагi супакойваюць яго: будзе кiно-карцiна—гэта добра, можа ўбачу Стасю. Даўно ўжо як я з ёй не гаварыў.

Увайшоўшы ў маўклiвыя разважаньнi, падаўся ў глыбiнь саду. Напярэймы з-за лiп вышлi двое з яго брыгады:

— Куды-ж ты абыходзiш сьвежыя навiны! Iдзем!.. I яны ўзялi яго пад пахi i павялi з затойнай весялосьцю назад да выхаду. Новiкаў спачатку iшоў, не разумеючы ў чым справа. Каля будкi кiно-механiка стаяла чалавек дваццаць, яны штосьцi разглядалi i з шчырай узьнятасьцю сьмяялiся.

— Дайце дарогу. Iдзе сам гэрой прагулаў. Натоўп адбочыўся i перад тварам Новiкава вырас ярка асьветлены фотомолат.

— Ну, пазнаеш вось гэтага мальца?—насьмешлiва пытаюцца ў яго, паказваючы на партрэт.

— Цяпер паглядзi, цi добра атрымаўся фото-здымак,—задаволiў яго ўчарашнюю цiкавасьць Лозiн.

— Сволач!.. Каб ведаў, што ты фатаграфаваў для вiтрыны, я-б цябе разам з тваiм апаратам ссыпаў-бы галавою унiз у мазутную канаву.

— Што, няпрыемна?.. Паўлiтроўка прыемней?! Новiкаў у злосьцi абвёў усiх маўклiвым поглядам. Усе сьмяялiся. Натоўпу, вiдаць, спадабалася, што ён начынае злавацца.

— Я быўшы табою цэлую-б дэкаду прагуляў—адзiн раз вiнаватым быць! Вось Дзерабiн два паравозы ўгробiў, а усёроўна разам на адной вiтрыне вывесiлi.

— Ого, з Дзерабiным пачалi раўнаць!

— Чорт, падумаў Новiкаў. Ня варта было злавацца. Трэба было жартамi ад iх адкараскацца.

— А яшчэ на сходзе ўсыплюць як „Сiдаравай казе на чужым агародзе".

— „Сьмяецца той—хто сьмяецца апошнi"!—праказаў ён недзе даўно прачутае,—сьмейцеся, самi яшчэ ня раз сюды патрапiце!.. гэта ў яго прагучэла ненатуральна, голас быў няжывы i ўзьняты, што не пасавала з яго настроем. З зробленаю гордасьцю, узьняўшы галаву, шпарка пашоў ад вiтрыны.

— Вярнiся, прэмiю дамо!..

— Ордэн прагульшчыка!..

— Сумленьню мулка зрабiлася. Пайшоў.

— Самога, каб вывесiлi на ганьбу, таксама было-б няпрыемна.

— Абаронца знайшоўся. Цi не прагуляў ты сам?!.

— Дык гэта толькi пачатак, наладзiм работу клюбнага фото-гуртка, тады кожную дэкаду будзем даваць зводку. I ў цэхах гэткiя вiтрыны наладзiм. От пабачыш!

— Гэта Лозiн—аматар свае справы.

А Новiкаў па вузкай сьцежцы праз сад нясе едкую трывогу: няхай-бы ў цэху вывешалi. Ну ведалi-б свае рабочыя i ўсё,—згаджаецца з самiм сабою ў маўклiвых думках, а то ўся чыгунка, усе знаёмыя будуць на цябе наказваць пальцам—

— Пра-агульшчык!..

I ён прыхiнаецца да вушака дзьвярэй невялiчкага цiру. Няёмка глядзець у вочы сваiм знаёмым. Яму здаецца, што тут ужо ўсе ведаюць пра ягоны прагул i цяпер з iм ня хочуць мець нiякiх спраў, нават не жадаюць размаўляць. Гэта яму толькi здаецца,—стралкi проста заняты сваёй справай: старанна, затаiўшых дых, прыцэльваюцца па мiшэнях.

— От, зараз усе пяць куль патраплю прагульшчыку ў лоб!—гучыць звонкi радасны голас сьлесара суседняй брыгады Новiкава. I Новiкаў аж уздрыгнуўся. Няпрыемнае адчуваньне шурпата заказытала сэрца: i тут усе ведаюць яго—Новiкава, якi прагуляў рабочы дзень. I ён ужо гатоў абараняць гонар чалавека. Гатовы з тым, хто кагадзе сказаў пра прагульшчыка, лаяцца, агрызацца, даказваць сваю праўду. Толькi на Новiкава чамусьцi нiхто нават i ня зьдзiвiцца.

I ён у непаразуменьнi глядзiць на мiшэнi, на плякаты вывешаныя ўгары:

— „Кожны рабочы павiнен быць добрым стралком".

„Прагульшчык, рвач, гультай, ты зрываеш прамфiнплян, ты граеш на руку клясаваму ворагу".

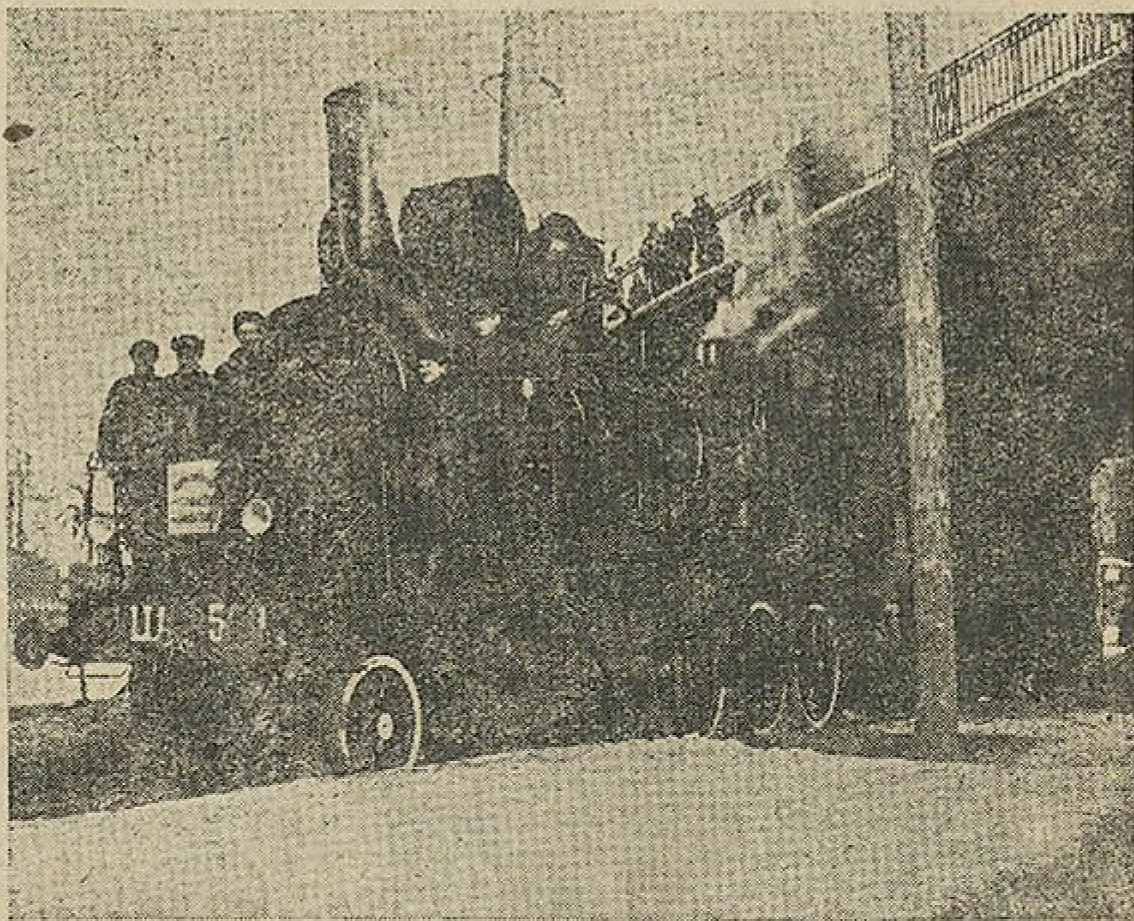
I Новiкаў разумее сэнс папярэдняй гаворкi стралкоў: разам з мiшэнямi „Пуанкарэ" мiшэнь прагульшчыка з чырвоным носам, з сьлязьлiвымi вачыма, з паўлiтроўкаю, а ўспухлая шчака перавязана хусьцiнкаю, быццам яна зьвязвае ўвесь яго трухлявы твар.

— Гэта я—прагульшчык—Новiкаў, сьлесар 6-га разраду, сын бацькi, якi працаваў 43 гады i памёр на чыгунцы?..

I ён моўчкi, каб быць незаўважаным адыходзiць ад цiру.

... Калi Шабоха, трымаючы рукою за штэпсель, нарыхтаваўся даць сыгнал, каб сыходзiлiся на сход, убачыў праз вакно будкi мэханiка: шпаркаю хадою наблiжаецца Новiкаў да дзьвярэй саду.

— Значыць узяло за жывое, а гэта нам i трэба!—здаволена ўсьмiхаецца сам сабе ў маўклiвым разважаньнi. Гэта першы культснарад за працоўную дысцыплiну.

Ударны паравоз Щ 509 Купрыяновiча, Жыдовiча, Якуцiка, Ляўковiча фiнiшу 3-га конкурсу.

Жэня Ксыдзіяс (акт. А. Трэппель)

Жанна (акт. Т. Алескер)

Броцкі (акт. К. Рутштэйн)

Аб „Замежнай колегіі“ ў ЯДТ

М. Модэль

Яўрэйскі Дзяржаўны Тэатр да 15-годзьдзя Кастрычніцкай рэвалюцыі паставіў перакладаную п'есу Льва Славіна „Замежную калегію“.

Трагікамэдыя Славіна напісана на тэму аб тым, як у выніку ўдалай дзейнасьці групы падпольных бальшавікоў Адэсы, вылучанай пад назвай „Замежная колегія“ абкомам партыі для работы сярод войск францускага дэсанту ў 1919 годзе, францускае войска страчвае баяздольнасьць і адклікаецца камандваньнем ва Францыю. „Замежная колегія“ гіне ад рук францускіх інтэрвэнтаў.

Вось галоўная сюжэтная лінія п'есы. Іншыя тэмы ў гэтым драматургічным творы ня маюць непасрэднага прызначэньня штурхаць наперад інтрыгу.

Драматургічны твор тав. Славіна напісаны ў стыле рэвалюцыйнага рамантызму. Галоўныя зрывы ў п'есы ідуць па лініі перагрузкі дэтэктыўнымі элемэнтамі і залішняга падкрэсьліваньня адэскай экзотыкі і калёрыту.

Ідэйная задача, вырашэньне якой паставіў перад сабой драматург вызначаецца наступным эпіграфам, узятым з твораў Леніна: „... Ёсьць дзьве нацыі ў кожнай сучаснай нацыі—працоўныя і эксплёататары—вось з каго складаецца нацыя“.

Аўтар спачатку і да канца раскрывае ідэйную лінію, якая вызначана ў эпіграфу. Галоўны герой п'есы бальшавік-падпольшчык Броцкі растлумачвае францускім зуавам сутнасьць расійскай рэвалюцыі і прычыну інтэрвэнцыі (сцэнка ў казарме ў першым акце): „Дзесяць французаў уладалі гэтымі кавалкамі вугля (гутарка ідзе пра Данбас). Гэта быў ня ты, Барбару, і ня ты Марсіяль, і ня я. І ніхто з вас, якія тут стаяць. Гэта былі зусім іншыя французы. Настолькі іншыя, што здаецца вы і яны дзьве розных нацыі. Там былі і барон Рэно і барон Камлер. Там былі тры памешчыкі і пяць банкіраў. Армія шахцёраў з ранку да вечару капалася пад зямлёй, каб жывот акцыянэраў мог жорці омары і разважаць аб дэмакратыі. Пакуль ім гэта надаела. І яны скінулі з сябе“...

Зуав Сэлестэн, які прыехаў з інтэрвэнцыйнай экспэдыцыяй, пры растлумачэньні яму Броцкім сутнасьці расійскай рэвалюцыі, заяўляе як-бы зварачаючыся да Расіі: „У вас рэвалюцыя? На здароўе. Сэлестэн тут ня прычым“.

Пасьля трохмесячнага прабываньня пад уплывам падпольнага рэвалюцыйнага руху, ён у фінальнай сцэне ўжо зварачаецца да сваіх таварышоў, якія ад'яжджаюць у Францыю, з наступнай прамовай; „вы ведалі Сэлестэна, вясёлага хлопца... Я стаў камуністым... Будзем змагацца за рэвалюцыю... Мы ўжо ведаем, што ёсьць дзьве Францыі“.

Такім чынам, аўтар, правёўшы частку сваіх асноўных герояў праз шэраг драматычных і камэдыйных калізій завяршае п'есу ідэяй, якая высуната ў эпіграфу. У гэтым пэўная заслуга аўтара.

Ідэі, якія кінуў падпольшчык Броцкі разам з Жаннай у казармы сярод Зуаваў, паўстаюць апранутыя ў цела і кроў клясавых канфліктаў пры першай сустрэчы разьдзелу лейтэнанта Бэнуа з рабочымі на судабудаўнічай вэрфі Ксыдзіяс. У часе забастоўкі, сувязі, якія ўстаноўлены Броцкім і Жаннай з францускімі зуавамі, яшчэ больш узмацняюцца.

Сцэна ў кафэ „Дарданэлы“, якая заканчваецца трагічна для „Замежнай колегіі“ дзякуючы здрадзе Зуава Марсіяля, узмацняе нарастаньне драматычных канфліктаў. І нарэшце непасрэднае спатканьне з чырвонымі партызанамі канчаткова ўскрывае сутнасьць вэрсальскага міру для францускіх працоўных, якія апрануты ў салдацкія вопраткі. Здраднік Марсіяль і лейтэнант Бэнуа дабіты салдатамі. Пераможцы пад Вэрдэнам сьпешна адклікаюць свае войска ўва Францыю.

Да станоўчых бакоў твору Славіна трэба аднесьці таксама яго імкненьні паказаць кіруючую ролю партыі ў падпольным рэвалюцыйным руху праз жывых дзейнічаючых людзей—Арлоўская, Броцкі і інш.

Асноўным недахопам п'есы зьяўляецца вялікая перагрузка дэтэктыўнымі элемэнтамі. Сюды адносіцца здарэньне з анархістым Фількай і яго бандай. Філька - не анархіст, а звычайны бандыт. Ніякіх асаблівых ідэй у Фількі і яго банды няма. Аб Бакуніну, Прудону і дробна-буржуазных рэвалюцыянэрах ён толькі чуў. Філька крымінальнік-рэцыдывіст, узломшчык, какаініст. Яго сябры—Імерцак і Такарчук таксама тыповыя кішэньнікі і забойцы.

Аўтар пайшоў па памылковаму шляху, прабуючы крымінальнай інтрыгай узьняць цікавасьць п'есы.

У трагікамэдыі зьяўляецца нерэальнымі шматлікія трансформацыі Броцкага. Мішэль Броцкі ўхітраецца быць адначасова кіраўніком замежнай калегіі, сапёрам і вартавым.

Авантурна-дэтэктыўныя прыгоды адбываюцца і з камсамолкай Санькай. Пачынаючы з яе наіўна-распрацаванага пляну ўзрыву францускага штабу і канчаючы іншымі нязвычайнымі гісторыямі, якія яна перажывае (здарэньні ў аптэцы, удзел у абрабаваньні банка Кадзіяс),—ад усяго гэтага чуецца пах фантастыкі і пінкэртонаўшчыны.

Неперакандальна пабудавана сцэнка ў казарме зуаваў. Апрача зуава Жува, які настроены рэвалюцыйна, усе іншыя „шчырыя, вясёлыя, парыскія хлопцы“, ідэалы якіх віно, дзяўчынкі і цудоўнае неба парыскай радзімы. Узьнікае пытаньне, як гэтую вясёласьць і бесклапатлівасьць увязаць з тым, што гэтыя людзі толькі што вярнуліся з крывапралітных боек з-пад Вардэна, стомленыя і змораныя, аб чым вельмі нядвухсэнсоўна гаворыць Жув.

Трафарэтнымі і ў шэрагу выпадкаў зусім няправільнымі зьяўляюцца сытуацыі, якія адбываюцца з сэнэгальцам Алі. Гэтыя кавалкі п'есы і вобраз Алі нагадваюць па замыслу „Бронецягнік“—Усевалода Іванова. Неперакальным зьяўляецца „прапагандаваньне“ яго Броцкім.

Элемэнты спрашчэнства і схэматызму можна прасачыць і на шэрагу іншых прыкладаў. На верфі мадам Ксыдзіяс удзельнік замежнай калегіі, француженка Жанна Барб'е, спрабуе праз Жува ўстанавіць сувязь з атрадам францускіх войск, якія прышлі ахоўваць прадпрыемства ад забастоўшчыкаў. Папрасіўшы ў Жува цыгарку для француженкі, Жанна пытае: „Жув, адэскае неба напамінае наша?“

Жув адказвае: „Салдат бачыў шмат нябёс, але няма неба прыгажэй радзімы“. Жанна доўга ня думаючы адказвае: „У пралетарыяту няма радзімы“.

Такая лёгкая агітацыя вельмі небясьпечная ва ўмовах падпольля і не адпавядае гістарычнай сапраўднасьці. Тут аўтар скочваецца з мастацкага раскрыцьця канфлікту, у танную публіцыстыку. П'еса перагружана элемэнтамі буфонады і опэрэты: сьпевамі лёгкага жанру, двухсэнсоўнымі куплетамі, частка якіх вельмі нізкага ідэйна-мастацкага гатунку (напрыклад, сьпевы ў Дарданелах). Сцэна ў кафэ Дарданелы, дзе аўтар занадта націскае на паказ калерыту буржуазнай Адэсы, досыць шаблённая. Разлажэньне буржуазіі паказана па вельмі старэнькаму ўзору.

Сцэна ў аптэцы, якая цалкам пабудавана ў камэдыйнадэтэктыўным пляне, зусім выпадае з стылю п'есы таксама, як і сцэна абрабаваньня банку Ксыдзіяс.

Надзвычайна натуралістычнай і немастацкай зьяўляецца сцэнка ў кравецкай майстэрні.

Драматургічны матарыял цалкам авалодаў пастаноўшчыкам. Масавыя сцэны пачынаюцца з традыцыйнага, ужо заштампаванага ў гэтым тэатры прыёму—праходу галярэі тыпаў.

Фінальныя, вельмі важныя, масавыя сцэны па мастацкай перакананасьці атрымаліся „нямасавымі". Калі ў „Партызанах" тэатру ўдалося паказаць жывых, ідэйных партызанаў, дык у гэтым паказе гэта ня вышла. Паказаны быў камандзір партызан і то ў досыць спрэчнай трактоўцы. А партызаны прайшлі перад гледачом сьпіной, альбо профілем, статычнымі, бязьдзейнымі постацямі. Больш здавальняюча пабудаваны масавыя сцэны на верфі пры спатканьні французаў з рабочымі, але і тут большасьць дзейных асоб аказалася ў ролі наглядальнікаў, асабліва тыя, якія знаходзяцца на верхніх частках канструкцыі. Акторы ў масавых сцэнах абязьлічаны. Пастаноўшчыкам масавыя сцэны як сьлед не распрацаваны.

Афармленьне пакідае нездавальняючае ўражаньне. Статычнасьць і награмаджэньне канструкцый, рознастыльнасьць—асноўныя хібы афармленьня. Канструкцыя мала прыстасавана для разгортваньня масавых сцэн і дзеля гэтага яна часта служыць толькі фонам для дзеі. Невырашэньне задачы афармленьня порта мастакамі мусіць зьяўляецца прычынай адсутнасьці у пастаноўцы фіналу, які ў аўтара дадзены. Больш менш стыльнымі і гістарычнымі зьяўляюцца гарнітуры і грымы французкай экспэдыцыі.

Музыка, напісаная кампазытарам Крукавым, не знаходзіцца на патрэбнай вышыні. Дзьве тэмы дадзены кампазытарам: сьмерць і разлажэньне буржуазіі—першая тэма і другая, рэвалюцыйная тэма—варыяцыі Марсельезы і рэвалюцыйных сьпеваў („Варшавянка" і інш.). Музычная фарбы другой вядучай тэмы кампазытарам Крукавым, нажаль, не распрацаваны. Музыка да дывэртысмэнту ў кафэ „Дардынэлы" надзвычайна экзатычная. Цікава напісаны кампазытарам сьпеў французскіх зуаваў, які пранізвае лірызмам і цяплынёй паасобныя моманты ў паказе.

Што датычыцца раскрыцьця паасобных вобразаў, дык узровень акторскага выкананьня сьведчыць аб невыстарчальнасьці рэжысёрскай працы над вобразамі і таксама ў шмат якіх выпадках саміх актораў. Рэжысёр не правёў з акторамі грунтоўнай працы па стварэньні псыхалёгічнага малюнку вобразаў і па ўзбраеньні кожнага паасобку ўласьцівымі вобразу гэстамі, інтонацыямі, мімікай.

Акторка Вольпіна ў ролі мадам Ксыдзыяс сакавіта, калёрытна і сацыяльна завострана (асабліва на верфі). Яе ўпоўнены грубыя інтонацыі гучаць перакануча, гэсты дакладна разьлічаны. Акторка вядзе ролю без надворнай лютасьці і гістэрычнасьці і гэтым самым у значнай ступені пазбаўляецца ад штампу. Да хібаў акторкі трэба аднесьці некаторую скаванасьць рухаў, якая ўласьціва наогул Вольпінай.

Актор Рудштэйн (Броцк) вядзе вобраз на надворным пафосе, не раскрываючы псыхалёгічных мотываў вобразу. Ён застаецца ідэйна не напоўненым. Вобраз не хвалюе аўдыторыю, нават у адказнейшы момант у турме перад растрэлам.

Селестэн (Моін) грае на працягу ўсяго паказу пераважна ў камэдыйным пляне „вясёлага бесклапотнага парыскага хлопца", вельмі павярхоўна і таму не даходзіць да гледача яго перарастаньне ў сьвядомага рэвалюцыянэра, якое застаецца штучным.

Найбольш складаная задача была пастаўлена перад Трэпелем (Жэня). Даць філёзофію заката клясы праз тыповы характар—вобраз, досыць цяжкая рэч, асабліва тады, калі гэта філёзофія ў аўтара перасыпана значнай доляй прыгодніцтва і таннай інтрыгай, што зьніжае ідэйную мэтаімкненасьць вобразу. Трэпель мобілізуе свае здольнасьці для вырашэньня пастаўленай задачы, але даўленьне над акторам камэдыйнага жанра і блытаны тэкст ўявіліся перашкодай актору і поўнае раскрыцьцё вобраза яму не ўдалася.

Актор Сокал спрабуе апраўдаць свайго Марсіяля—здрадніка, страхам перад сьмерцю. Свой вобраз ён раскрывае ў біолёгічным пляне, але ў гэтым пляне досыпь пераканаўча. Цёпла і сцэнічна праўдзіва грае Розэнфэльд (Імерцакі), асабліва ў сцэнцы спатканьня з французскім палкоўнікам. Актор мае бясспрэчна значныя мастацкія магчымасьці ў межах акрэсьленага дыяпазону вобразаў. Актор Рывін, граючы бандыта Фільку, ідэалізуе яго. Такая няправільная трактоўка не адмаўляе, а сьцьвярджае вобраз. Але гэтую роль таленавіты актор Рывін выконвае надзвычайна мастацка і перакануча.

Актор Лімон майстэрскі раскрыў рэмаркізм, якім прасякнуты вобраз у пачатку п'есы і перарастаньне Жува ў сьвядомага рэвалюцыянэра.

Актор прадэманстраваў у гэтай ролі пэўны рост. Алі (студыец Герчэль) раскрыт маладым акторам у пляне экзотыкі.

Актор Моін досыць майстэрскі грае аптэкара, але творчы мэтод актора ў гэтым вобразе хібны. Аптэкар нагадвае хуткай дробнага крамніка з Шолах Алейхемскай Касрылаўкі, чымся мэдычнага работніка буйнага гораду Адэсы ў 1919 г. Актор занадта ўпадае ў бытаўшчыну. Актор Герман грае Бандарэнку ў гістарычна-патэтычным надрыве.

Выканаўцы Ямпольскі (палкоўнік), Дрэйзіна (Санька), не узьняліся вышэй сярэдняга ўзроўню акторскага выкананьня ў гэтым паказе.

Слабая Жанна Барб'е—(акторка Алескер). У акторкі не хапае сцэнічнага тэмпэраманту і акрамя гэтага яна зусім нявыстарчальна ўладае тэхналёгіяй акторскага майстэрства.

Спэктакль пакідае ўражаньне недапрацаванасьці. Тэатр павінен узмацніць увагу да якасьці рэпэртуару, якасьці мастацкай работы і ў першую чаргу ўзмацніць працу па ўзьняцьці акторскага майстэрства ў калектыве. Абмеркаваньне „Замежнай калегіі", якое вялося толькі ў зачыненым парадку сярод калектыву тэатру ў працягу трох дзён бяз удзелу пісьменнікаў, мастакоў, тэакрытыкі і г. д. сыгналізуе аб адсутнасьці неабходнай сувязі паміж тэатрам і літаратурна-мастацкай грамадзкасьцю, што стварае значныя перашкоды ў рабоце ЯДТ.

Тэатру неабходна ўзмацніць сувязь з шырокай літаратурна-мастацкай грамадзкасьцю. Гэта сувязь дапаможа яму ў справе далейшага, яшчэ больш шпаркага, ідэёва-мастацкага росту.

Імерцакі (акт. Розэрфэльд)

Ксыдзіс (акт. Вольпіна)

Філіп—анархіст акт. М. Рывін)

ГАРБУНОЎ ЦІМОХ

ВЫНАХОДЦА

(НАРЫС)

Стары Барысаў, Нова-Барысаў—гэта адзін горад раскіданы на двух зьвілістых берагах ракі Бярэзіны. Павятовы Барысаў са сваім убоствам, з цёмрай, з сумам, з вузенькімі і сьмярдзючымі вуліцамі памёр. На яго месцы расьце і пашыраецца новы Барысаў, сацыялістычны горад.

Дзесяткі труб маячуць над Новым Барысавам. Па абодвых берагах ракі Бярэзіны раскінуліся фабрыкі, заводы. Большасьць прадпрыемстваў сканцэнтрыравана ў Нова-Барысаве.

У начы Нова-Барысаў уяўляе сабой відовішча вялікай і суровай прыгожасьці. Цішыня. Над горадам апушчана чорнае палотнішча-неба. У ціхіх і празрыстых водах Бярэзіны адлюстроўваюцца сілуэты фабрык, ды завоцаў, залоцяць раку агні электрыкі.

Новы гаспадар—пралетарыят перарадзіў горад. Залячыў Барысаў цяжкія раны, які нанесьлі яму драпежнікі белапольскія паны. Зараз Барысаў воляй Камуністычнай партыі зрабіўся моцным пралетарскім цэнтрам.

* * *

Вось пра аднаго новага чалавека—ударніка мы і хочам расказаць. Яго прозьвішча Сарокін. На гуце імя Домбаля яго завуць проста—Стась. Жыцьцяпіс таварыша Сарокіна багаты, але аб ім Сарокін расказвае вельмі каротка.

З маленства працаваў на заводзе. Памятаецца: па гасьцінцы цягнуліся абозы бежанцаў. Дымяцца на захадзе гарады, вёскі. Круціць завіруха. Гарцуюць на тлустых конях сынкі фабрыкантаў ды памешчыкаў. Гоняць яны перад сабой чараду п'яных чадам патрыётызму польскіх жаўнежаў.

— Даеш Маскву!

Ідуць белапольскія паны. Наступаюць.

Ня стрымаў тады Сарокін. Уступіў у рады камуністычнае партыі, добраахвотнікам пайшоў на фронт грамадзянскай вайны.

Імчалася чырвоная коньніца абараняць маладую краіну саветаў. У адказ белапольскім паном на „даёш Маскву" прагучэла магутнае „даеш панскую Варшаву"!

Шумелі гаі. Неслася чырвоная коньніца наперад. Уцякалі белапольскія паны.

20 раз таварыш Сарокін удзельнічаў у баёх. Праявіў сябе, як сапраўдны ударнік абароны сацыялістычнай бацькаўшчыны. Пасьля вайны—зноў за працу на заводзе.

* * *

Сарокін працуе на гуце імя Домбаля.

На высокім беразе Бярэзіны, недалёка ад так званай „француская багарэі", знаходзіцца гута.

Калісь-та тутка быў лес. А цяпер з кожным годам паміж кудлатых сасонак вырастаюць новыя і новыя карпусы, будынкі. Расьце і пашыраецца гута.

Перад гутай партыяй і ўрадам пастаўлена адказная задача—даваць краіне шкляныя вырабы высокай якасьці. Гэтыя вырабы ў сваёй большасьць ідуць на экспарт. Экспарт—валюта. Валюта—машыны. Машыны патрэбна для індустрыялізацыі краіны.

Пад кіраўніцтвам свайго партыйнага калектыву пралетары гуты Домбаля паказваюць ня дрэнныя прыклады і ўзоры барацьбы за выкананьне прамфінпляну.

Як не дамагаліся пралетары гуты Домбаля выканаць свой прамфінплян усё заставаліся невялікія „хвосьцікі". Асноўная прычына „хвосьцікаў"—брак. Брак псуе ўсю справу. Асабліва вялікі процант браку даюць шклянкі.

Зрабіўшы шклянку трэба яе яшчэ адшліфаваць. А вось гэта „шліфоўка" і дае многа браку. Шклянкі ламаюцца. Запраўка краёў шклянкі да гэтага часу на гутах рабілася самым прымітыўным спосабам. Шклянку абточвалі. Адна работніца можа адшліфаваць у зьмену 600—700 шлянак. З гэтай колькасьці брак складае 10—20 процантаў. Па ўсяму шліфовачнаму аддзяленьню гэта складае тысячы шклянак. Апрача гэтага пры такім спосабе шліфоўкі бываюць выпадкі параненьня рук.

На гуце былі праведзены сходы рабочых па пытаньню барацьбы з бракам. Па цахох гуты вывешаны шырокія палотнішчы з лёзунгамі.

— Абвесьцім вайну браку. Зьнішчым брак на нашай гуце.

— З'эканомім дзесяткі тысяч рублёў для сацыялістычнага будаўніцтва.

Моцна задумаліся ўдарнікі гуты над пытаньнем як зьнішчыць брак. Нарадзілася калектыўная думка: „вынайсьці машыну для шліфоўкі шклянак".

За рэалізацыю калектыўнай думкі ўзяўся таварыш Сарокін.

* * *

Дзень і ноч бесьперапынна працуе гута.

Адна зьмена рабочых зьмяняе другую. Чырвоньню заняўся ўсход. Зорнае неба высіцца над фабрычнымі трубамі. Дымяць трубы. Сьпіць рабочы пасёлак. Толькі ў адным доміку, недалёка ад гуты, у вокнах блішчыць аганёк. Сарокін нядаўна прышоў з работы. Адпрацаваў сваю зьмену, а цяпер сеў за свае чарцяжы. З галавы ня выходзіць назойлівая думка аб шліфавальнай машыне.

Золак заглядвае ў вокны Сарокіна. Акуратна грубай рукой выводзіць на ласкуце паперы лініі, кругі. Прымервае, вылічвае.

Пасьля многіх недаспаных начэй Сарокін зрабіў чарцяжы сваёй машыны.

Але чарцяжы—гэта яшчэ не машына.

Дырэкцыя гуты і парткалектыў горача падтрымалі ініцыятыву таварыша Сарокіна.

З дому Сарокін перанёс усю работу па вынаходзтву ў цэх гуты. З гэтага часу Сарокін дняваў і начаваў у цэху. Прагудзіць гудок. Адна зьмена з гуты, другая ў гуту. Вечар апусьціць сваё шэрае крысьсё. Гута заліваецца электрычным сьвятлом. Таварыш Сарокін возіцца каля сваёй машыны. Хто небудзь з рабочых гуты прыадчыне дзьверы ў каморку, дзе працуе Сарокін, ды зноў зачыне. Іншы падазронна паглядзіць, паціскае плячыма, дзівіцца:

— Дзівак.

— Звар'яцеў на сваёй машыне.

На гуце спрачаліся вакол ня існуючай яшчэ машыны. Адны жартавалі над вынаходзтвам Сарокіна, другія чакалі пэўных вынікаў

Так ішлі дні.

А рабочыя Скроцкі і Падгурскі едка высьмейвалі Сарокіна:

— Як справа, Стась, з тваёй „машынай".

— Дарэмна на тваю „машыну" страцілі тысячу рублёў...

Жонка Сарокіна, якая лепш за ўсіх яго ведала і тая ўсё часьцей пачала гаварыць:

— Ці выйдзе што з тваёй працы? Глядзі, не асаромся...

Але Сарокін добра верыў, што ён павінен вынайсьці шліфавальную машыну. І не адзін Сарокін верыў. Група ўдарнікаў мэханічнага цэху шчыра дапамагала Сарокіну ў яго рабоце.

Пасьля доўгіх нєзадач, пераробак урэшце шліфавальная машына была зроблена.

* * *

У адзін ясны дзень пасьля гудка на гуце загаманілі, заварушыліся.

— Сарокін вынайшоў шліфальвальную машыну.

— Аўтамат.

Радасьці ўдарнікаў ня было канца. Радавалася ўся група. Яшчэ-бы. Аутамат сыстэмы таварыша Сарокіна пазбавіў рабочых ад раненьня рук, зусім ліквідаваў ломку шклянак, даваў высокую якасьць шклянак. Адзін аўтамат адшліфоўвае звыш 300 шклянак у адну зьмену. Адна работніца можа працаваць на двух аўтамашынах і замест 600 шклянак адшліфоўваць аўтаматам 6000. Аўтамат дае тысячы рублёў эканоміі.

Таварышу Сарокіну пацiскалі рукі. Дзякавалі за вынаходзтва. Прыціхлі і тыя, хто раней сьмяяўся над Сарокіным. Нарадзілася калектыўная думка аб арганізацыі брыгады па вырабу аўтаматаў сыстэмы таварыша Сарокіна.

Дырэктар гуты таварыш Шульгін і загадчык бюро вынаходзтва таварыш Фрэйт падтрымалі сьмелую ініцыятыву ўдарнікаў. Арганізавалася брыгада з т.т. Рудакова, Навіцкага, Незаконава, Трыгуса, Бэрмана і самога Сарокіна па вырабу шліфавальных аўтастанкоў.

Прэзыдыум Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР узнагародзіў тав. „Сарокіна Станіслава Станіславіча, рабочага, працуючага на гуце імя Домбаля ў г. Барысаве, канструктара-рацыяналізатара, якім праведзена рад рацыяналізатарскіх прапаноў даўшых вялікую эфэктыўнасьць гуце—за апошні час тав. Сарокін на гуце сканструяваў машыну, якая дае 15 тыс. руб. эканоміі ў год і актыўнага ўдзельніка грамадзянскай вайны на белапольскім фронце" ордэнам Працоўнага Чырвонага Сьцягу.

Так воляй ударнікаў, воляй энтузіястых першай пяцігодкі нараджаюцца новыя машыны, новыя вынаходзтвы.

Працуе, імклівіць творчая пралетарская мысьль.

Тав. Сарокін не адзін. Тысячы Сарокіных пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі працуюць на фабрыках, заводах, на калгасных палёх.

РАСЬЦЕ ВЯЛІКАЯ САЦЫЯЛІСТЫЧНАЯ ЛІТАРАТУРА *(Працяг)*

Рост беларускае савецкае літаратуры. Рост індустрыялізацыі краіны

Разгром прышчэпаўшчыны і націск на кулацкія элементы спрыялі далейшаму магутнаму ўздыму калектывізацыі. Разгром нацдэмаўскіх элемэнтаў і канцэпцыі ў літаратуры спрыялі далейшаму росту савецкай літаратуры (Р. Кобец—„Гута", Лынькоў—„Апошні зьверыядавец", Мурашка—„Сын", Галавач—„Спалох на загонах", Александровіч—„Нараджэньне чалавека", „Напор"; вырасьлі новыя маладзёжныя кадры Мікуліч, Куляшоў, Зарэцкі і іншыя). Старэйшае пакаленьне пісьм. Беларусі—Я. Колас і Я. Купала, Гартны—праглядзела ўважліва свой пройдзены шлях, разабралася ў контррэвалюцыйных мэтах нацдэмаўскага абкружэньня, катэгарычна асудзіла, як нацыяналістычныя нацыянал-дэмакратычныя свае творы, так і лінію сваіх павodзін на працягу таго часу, калі яны былі ў палоне нацыянал-дэмакратызму, і заявілі аб сваім рашучым павароце ў бок дыктатуры пралетарыяту.

Разгром нацыянал-дэмакратаў і масава-выхаваўчая работа дапамагла ўтрымацца на правільных пазыцыях шэрагу больш маладых пісьменьнікаў (Хадыка, Кляшторны, Маракоў, Глебка і другія), частка якіх знаходзілася пад некаторым уплывам нацыянал-дэмакратаў паэтычныя творы Хадыкі з яго ідэялізацыяй вёскі, з поўнай адсутнасьцю адлюстраваньня клясавай барацьбы і г. д).

Беларуская літаратура пэрыяду БелАПП

Спыняючыся на беларускай літаратуры пэрыяду БелАПП тав. Клімковіч зазначае, што беларуская асацыяцыя пралетарскіх пісьменьнікаў праводзіла вялізарнейшую выхаваўчую работу, змагаючыся з нацыянал-дэмакратызмам, пераверзеўшчынай, вялікадзяржаўніцтвам, разгарнула масавую работу з маладымі пісьменьнікамі, з літ. гуртkoўцамі. Аднак на апошнім сваім этапе БелАПП дапусьціла рад памылак. Групавая барацьба і крытыка в групавых пазыцый як удзельнікаў БелАПП'а, так і членаў другіх пісьменьніцкіх арганізацый. Такія крытыкі адштурхвалі частку пісьменьнікаў, якія імкнуліся актыўна ўдзельнічаць у сацбудаўніцтве, ад практычнага ўдзелу ў нашым будаўніцтве, у нашай рабоце.

Узмацненьне творчай і палітычнай актыўнасьці пісьменьнікаў у выніку рэалізацыі пастановы ЦК УсеКП(б) ад 23 красавіка

Посьпехі сацыялістычнага будаўніцтва і пасьпяховы пад'ход да завяршэньня пяцігодкі ў чатыры гады, далейшы ўзмоцнены наступ на капіталістычныя элементы замацавалі паварот абсалютнай большасьці інтэлігенцыі ў бок актыўнага ўдзелу ў сацыялістычным будаўніцтве. Гэтаму працэсу ў вялікай ступені асабліва стымулявала пастанова ЦК УсеКП(б) ад 23 красавіка пра перабудову літаратурных арганізацый.

Тав. Клімковіч зьвяртае ўвагу, што частка пісьменьнікаў (сярод іх правыя і нацыяналістычныя элементы) няправільна зразумелі пастанову партыі.

Была такая частка, што лічыла пастанову несваячасовай, быццам-бы таму, што пралетарская літаратура яшчэ маладая, што яна ня можа ўтрымаць сваю, без дадатковых (значыць адміністрацыйна ўзаконеных мерапрыемстваў) кіруючую авангардную ролю. Такія спасылкі на своеасаблівыя ўмовы зьяўляліся на сутнасьці патрабаваньнем правых і нац. элементаў адказу з боку пісьменьніцкай арганізацыі ад барацьбы з клясавым ворагам, зьявіліся прыкрываньнем фальшыва-нацыянальным сьцягам.

Прытупленьнем клясавай пільнасьці як з боку аргкамітэту, так з боку рэдакцый і Выдавецтва тлумачыць дакладчык тое, што клясавы вораг пралез на старонкі нашага друку (творы нацдэмаў Сідарэнкі—Пенаčкіна, Нікановіча, нацыяналістычны твор Сымона Баранавых).

У выніку рэалізацыі пастановы ЦК УсеКП(б) мы маем вялізарнейшую творчую і палітычную актыўнасьць пісьменьніцкіх мас. Сярод твораў, якія зьявіліся вынікам удзелу ў гаспадарча-палітычных кампаніях трэба адзначыць „Хлебную зіму" Александровіча і шэраг іншых. Трэба таксама прыгадаць аваяданьне Лынькова „Саўка агіцірнік", „Салавей-разбойнік" і іншыя.

За гэты год мы мелі шэраг творчых камандыровак пісьменьнікаў. 12 чалавек на працягу паўтара месяца праводзілі творчую і палітычную работу ў лагерах Чырвонай арміі.

У выніку гэтага маецца: апавяданьне Лынькова „Талісман", Кобеца і Вольнага „Таварыш Кролевецкі", Броўкі „Вайсковыя вершы", Глебкі—таксама. Побач з гэтымі шэраг пісьменьнікаў у гэтым годзе працаваў над сапраўды вялікімі палотнамі, якія адбіваюць сацыялістычнае будаўніцтва (Кузьма Чорны—п'еса „Бацькаўшчына", Крапіва — „Мядзьведзічы", Галавач—„Праз гады", „Спалох на загонах", Лынькоў—„На чырвоных лядах", і інш.

Творчая і грамадзка-палітычная характарыстыка пісьменьнікаў і далейшыя задачы ССПБ

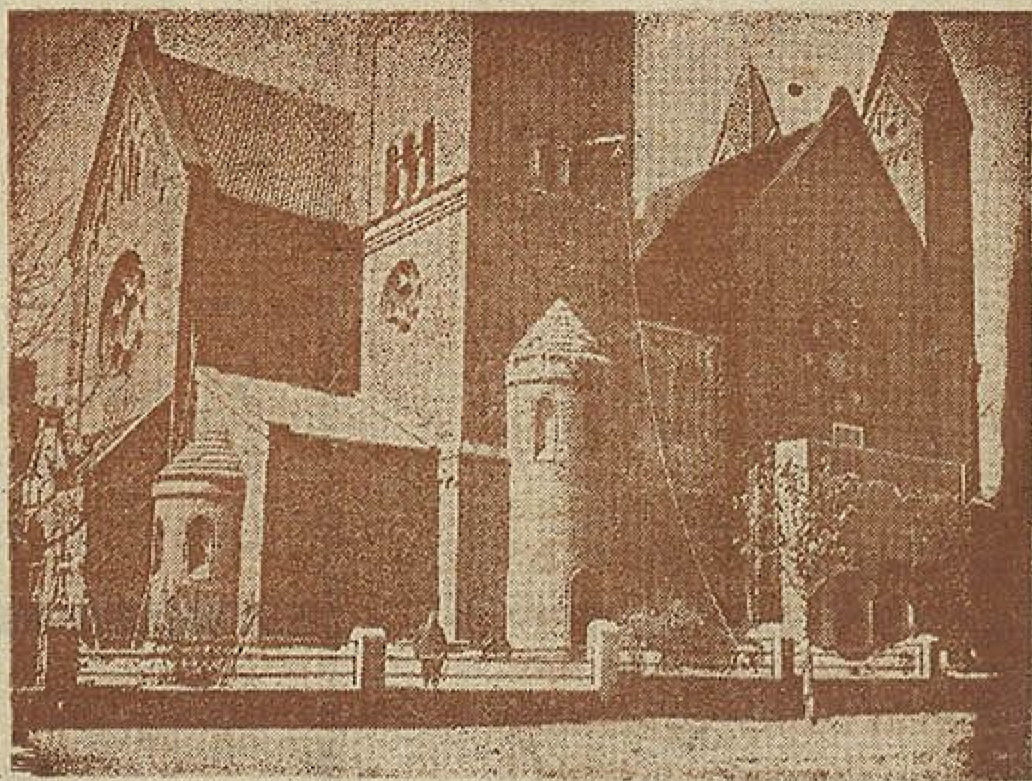
Далей таварыш Клімковіч пераходзіць да творчай і грамадзка-палітычнай характарыстыкі такіх паэтаў і пісьменьнікаў як Галавач, Глебка, Бужан, Крапіва, Броўка Кобец, Чарот, Лынькоў, Зарэцкі, Хведаровіч, Шынклер, Віцьбіч, Мікуліч, а таксама да разгляду нацыянальных сэкцый ССПБ.

Гаворачы пра яўрэйскую літаратуру Клімковіч адзначае мастацкія творы Харыка, Даўгапольскага, Аксельрода, Гарцмана, Дзехцяра, Кацовіча, Тэйфа, Каменецкага, Ліўшыца, Юдэльсона, Швэдзіка, Элі Кагана і інш. З крытычных прац яўрэйскай літаратуры адзначае работы Дунца і Браніштэйна.

Гаворачы пра далейшыя задачы ССПБ тав. Клімковіч адзначае, што нашы пісьменьнікі, кінуўшы пошукі дыялектычна-матэрыялістычнага творчага мэтаду павінны стаць на глебу соцыялістычнага рэалізму, вывучаць нашу савецкую рэчаіснасьць (а гэта значыць нашу барацьбу, наш рух наперад), адлюстроўваць яе ў сваёй творчасьці,—праўдзіва да таго, каб сваёй творчасьцю дапамагаць пралетарыяту ўскараць тэмпы нашага руху наперад.

Прамова тав. Сталіна на студзеньскім пленуме зьяўляецца праграмай нашай далейшай дзейнасьці. Бо ўсё, што сказаў тав. Сталін аб прадпрыемствах і калгасах адносіцца проста і да літаратуры і ажыцьцяўленьня іх у літаратуры дасьць магутны зрух і ў пытаньнях тэматыкі і ў пытаньнях мастацка ідэёвага росту літаратуры. Клімковіч падрабязгова спыняецца на ўказаньнях тав. Сталіна аб міжнародным значэньні пяцігодкі, аб аўладаньні новай тэхнікай, аб барацьбе з кулацкай ціхай сапай, аб барацьбе з ворагам у новай лічыне, аб абароне краіны, аб ахове грамадзкай маемасьці, як аснове сацыялістычнага ладу—і даводзіць якія практычныя задачы вынікаюць з гэтых задач для літаратуры.

Быць зоркімі, працаваць не наогул, а з веданьнем свае справы, веданьнем кожнага чалавека, чуць подых ворага і бляск яго вачэй, даваць зьнішчальны адпор клясаваму ворагу, накіроўваць супроць яго ўсе сілы, весьці за сабою пад сьцягам кампартыі ўдарную брыгаду пралетарскай культуры ўсяго сьвету—савецкую літаратуру, вось задача аргкамітэту пісьменьнікаў Савецкага Саюзу і Аргкамітэту ССП Беларусі—аванпосту СССР на Заходнім рубяжы.

Будынак, дзе адкрыўся Пленум Оргкамітэту С.С.П.Б.

Выданьне Дзяржаўнага Выдавецтва Беларусі. Адказны рэдактар МІКОЛА ХВЕДАРОВІЧ.

Друк. імя Сталіна. Зак. № 758 У ліку 3.000 экз. Ун. Галоўлітбела № А—193

ПАДПІШЫСЯ НА **1933 г.**

на адзіны ў БССР ілюстраваны двухтыднёвы часопіс

ЧЫРВОНАЯ БЕЛАРУСЬ

24 НУМАРЫ НА ГОД

ПАД РЭДАКЦЫЯЙ МІКОЛЫ ХВЕДАРОВІЧА

ПАДПІСНАЯ ЦАНА

На год	
7 р.	20 к.

На 6 м-цаў	
3 р.	60 к.

На 3 м-цы	
1 р.	80 к.

ЦАНА АСОБНАГА НУМАРУ **30 к.**

РАЗЬДЗЕЛЫ ЧАСОПІСУ

МАСТАЦКІ:

Вершы, апавяданьні, навэлі савецкіх паэтаў і пісьменьнікаў Беларусі.

КРЫТЫКА:

Артыкулы пра палітыку партыі ў мастацкай літаратуры, пра лепшыя творы савецкае літаратуры, пра тэатры, кіно, выяўленчае мастацтва БССР і інш.

НАРЫСЫ:

З фронту сацыялістычнай індустрыі, пра сацыялістычную перабудову вёскі, пра нацкультбудаўніцтва, партрэты лепшых ударнікаў прадпрыемстваў, калгасаў, саўгасаў і інш.

ГУМАР і САТЫРА:

Фэльетоны, гумарэскі на літаратурныя тэмы, пародыі, эпіграмы і інш.

У часопісу ўдзельнічаюць лепшыя сілы савецкае літаратуры Беларусі. Часопіс багата ілюстраваны малюнкамі і фото.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА ўсімі агэнцтвамі сувязі і лістаносцамі, кнігарнямі ДВБ, аддзелам падпіскі кнігацэнтру ОГІЗ'у РСФСР, усімі яго філіяламі і ўпаўнаважанымі.

Часопіс „ЧЫРВОНАЯ БЕЛАРУСЬ" прадаецца ўва ўсіх кнігарнях Дзяржаўнага Выдавецтва Беларусі, кіёсках Саюздруку, чыгуначных і паштовых кіёсках, у газэтаносцаў, ува ўсіх гарадох і мястэчках БССР.

Адрас рэдакцыі: г. МЕНСК, САВЕЦКАЯ 59. Тэлефон 22785